

Dobrovodské zrcadlení

sborník literární soutěže pro seniory

3. ročník | 2024

Můj dům, můj hrad
aneb tady jsem doma

Dobrovodské zrcadlení

sborník literární soutěže pro seniory

3. ročník | 2024

Můj dům, můj hrad
aneb tady jsem doma

Obsah

<i>Úvodní slovo</i>	<i>9</i>
<i>Jana Kleinová</i>	
<i>Sólo.....</i>	<i>13</i>
<i>Václav Vochozka</i>	
<i>Podzim ve Starých Hutích</i>	<i>17</i>
<i>Anna Ambrosová</i>	
<i>Doma.....</i>	<i>21</i>
<i>Žiřina Bednáriková</i>	
<i>Domov je tam, kde jsou všichni spolu.....</i>	<i>23</i>
<i>Jaroslava Čapounová</i>	
<i>Mým domovem se stala škola.....</i>	<i>27</i>
<i>Žiřina Hokrová</i>	
<i>Domov v Homolích</i>	<i>31</i>
<i>Libuše Hrošková</i>	
<i>Česko-rakouské hranice.....</i>	<i>35</i>
<i>Růžena Jiříková</i>	
<i>Domov je tam, kde jsou moji blízcí.....</i>	<i>37</i>
<i>Eliška Kasperová</i>	
<i>Výtoň</i>	<i>41</i>
<i>Jaroslav Kuneš</i>	
<i>Pět domovů jednoho života</i>	<i>45</i>
<i>Miluše Procházková</i>	
<i>Domov není jen místo</i>	<i>49</i>

<i>Věra Semrádová</i>	
<i>Moje město, můj domov</i>	<i>53</i>
<i>Daniela Šenkýřová</i>	
<i>Teplo domova a milované náměstí.....</i>	<i>57</i>
<i>Drahomíra Borovková</i>	
<i>Strípky z mého života aneb kde domov můj?.....</i>	<i>61</i>
<i>Růžena Frejlichová</i>	
<i>Můj domov s vůní dřeva</i>	<i>65</i>
<i>Marie Jedličková</i>	
<i>Kde jsem byla doma</i>	<i>69</i>
<i>Václav Kliment</i>	
<i>Domovem jsou mi Čechy.....</i>	<i>71</i>
<i>Marie Kočerová</i>	
<i>Kraj se mění, ale zůstává domovem.....</i>	<i>73</i>
<i>Miloslav Kubíška</i>	
<i>Útočiště před světem</i>	<i>75</i>
<i>František Michner</i>	
<i>Moje druhá rodina.....</i>	<i>77</i>
<i>Václav Musil</i>	
<i>Můj domov a voda.....</i>	<i>81</i>
<i>Božena Nováková</i>	
<i>Dům číslo 1</i>	<i>85</i>

<i>Jan Novotný</i>	
<i>Tam, kde jsem byl, byl jsem rád.....</i>	<i>87</i>
<i>Jana Pešková</i>	
<i>Můj dům, můj hrad!</i>	<i>91</i>
<i>Marie Podskalská</i>	
<i>Domov je láska a bezpečí.....</i>	<i>93</i>
<i>Alena Soukupová</i>	
<i>Kde voní borůvkový koláč.....</i>	<i>95</i>
<i>Vlasta Šafářová</i>	
<i>Můj domov, který hrál na těle i na duši.....</i>	<i>97</i>
<i>Marie Vašíčková</i>	
<i>Všude dobře, doma nejlip</i>	<i>101</i>
<i>Poděkování.....</i>	<i>105</i>
<i>Odkazy</i>	<i>108</i>

Úvodní slovo

Vážené a milé čtenářky, vážení a milí čtenáři, rok od vydání prvního sborníku literární soutěže Dobrovodské zrcadlení uběhl jako voda. Sborník shrnuje příspěvky za dva ročníky, kdy tématem pro rok 2022 bylo: „*Přátelství mého života aneb s přítelem není žádná cesta dlouhá*“. Jako inspirace posloužilo japonské přísloví v parafrázované podobě. Téma pro rok 2023 zachycovalo zážitky spojené s kuchyní, jídlem, stolováním: „*Láska prochází žaludkem aneb vůně a chutě mého života*“.

Nyní se Vám do rukou dostává druhý sborník literárních příspěvků ze 3. ročníku soutěže Dobrovodské zrcadlení, která proběhla v roce 2024. Téma tohoto ročníku bylo: „*Můj dům, můj hrad aneb tady jsem doma*“. Zachycuje vzpomínky na domov a bydlení. Ať už budování, rekonstrukce a stěhování, nebo také vědomí, kde je moje doma a kde se cítím nebo jsem se cítil/a doma. Důvodem volby tohoto tématu bylo další volné mapování vzpomínek, někdy i jen útržků vzpomínek jednoho z nejdůležitějších prvků v životě, a to je pocit mít kam patřit, který se projevuje v nejrůznějších formách a úrovních. Domov, který stojí ve středu našeho bytí. Domov, který nás provází celým životem. Domov, který by měl být místem, kde se cítíme být chráněni a kde můžeme odpočívat. Místo, které je spojené s rodinou a přáteli. Místo spojené s důvěrou, láskou, sounáležitostí a spoustou nejrůznějších emocí. Místo, odkud odcházíme a kam se vracíme. V časové ose pak místo, kde se učíme první krůčky, vyrůstáme a budujeme si emoční vazby. Kde dospíváme, osamostatňujeme se, budujeme si vlastní identitu a utváříme své hodnoty. V dospělosti pak místo budování si vlastního domova. Pro každého je to něco jiného, s jinými vzpomínkami a emocemi.

Do 3. ročníku se přihlásilo 28 příspěvků ze šesti domovů pro seniory. Jmenovitě bychom chtěli poděkovat za účast Domovu pro seniory Hvízdal v Českých Budějovicích, Centru sociálních služeb Staroměstská v Českých Budějovicích, Domovu pro se-

niory Horní Stropnice, Domovu pro seniory Máj v Českých Budějovicích, Domovu pro seniory Chýnov s pracovištěm Budislav a pořádajícímu Domovu pro seniory Dobrá Voda, s pracovištěm Chvalkov. Některé příspěvky zachycují historii stavby domu, jiné zase domov, který byl spojený s podnikáním rodičů nebo s vůní domova a péčí o nejbližší. V následujícím sborníku najdete všechny příspěvky za rok 2024, jak oceněné, tak neoceněné. Všechny stojí za přečtení a zamyšlení.

Přeji všem čtenářům příjemné chvíle s našim sborníkem třeba doma v křesle při dobré kávě nebo čaji, protože „*dům vytvoříš rukama. Domov jedině srdcem*“.

Alexandra Čečetková

Můj dům, můj hrad
aneb tady jsem doma

2024

Jana Kleinová

Sólo

Myslivecký ples v naší obci patřil k významným událostem. Stmeloval stará sousedská přátelství a vytvářel nové vztahy. Muži se pyšnili svátečními uniformami a ženy oblékly nejhezčí šaty. Panovala dobrá nálada a veselí, bohatá tombola lákala cenami ze zvěřiny. Ve vchodu příjemně vonělo borové jehličí. Kapela střídala polky a valčíky a parket se rychle plnil dvojicemi tanečníků. Obličeje přítomných zářily spokojeností a radostí.

Před půlnocí kapela vyhlásila sólo pro nejstaršího člena sboru. Začala hrát a první slova písně se mi zarývala hluboko do srdce. „*Maloborská luka jsou v rovině. Roste tam travíčka, jen se vine.*“ Píseň mých rodičů. Vybavila se mi vzpomínka na domov. Na plese mě již nic netěšilo. Druhý den ráno moje kroky vedly do garáže a já se netrpělivě vydala k domovu, kde jsem žila 21 let. Cesta byla kluzká a pokrytá sněhem, který padal celou noc. Na úzké odbočce z hlavní silnice jsem zastavila a naskytl se mi úžasný pohled – všech osm usedlostí malé vesnice stálo v jedné řadě jako pevná stráž, která brání vetřelcům ve vstupu. Střechy byly zasypané sněhem, z komínů stoupal dým a nikde nebylo vidět ani živáčka. Z hrdla se mi vydral přiškrcený vzlyk: „*Takhle vypadá můj opravdový domov, můj hrad, kde přátelství, láska a pomoc druhému stály vždy na prvním místě. Jistota, že mi nikdo neublíží a nezklame mě a že i ten pohlavěk nesl výraz přátelství...*“ Moc jsem chtěla vidět a cítit svůj hrad. Místo, které miluji od dětství. Před vraty druhé usedlosti auto zastavilo.

Po vstupu dovnitř jsem spatřila švagrovou, která širokou lopatou prohazovala na rozlehlém dvoře cestičky ve sněhu. Vedly ke slepicím, do kůlny a do kotelny. Ano, takhle to tady v zimě vypadalo vždy. Jenom sněhu bývalo mnohem více.

„*Psí počasí, co? Nestalo se nic?*“ rychle reagovala na můj příchod švagrová a v očích se jí zračily obavy. „*Neboj, vše je v pořádku,*“ zněla moje odpověď.

„*Běž do kuchyně a uvař nám kávu. Za chvíli budu hotová,*“ rozhodla švagrová.

„*Ba ne, pomůžu ti a potom se podívám k rybníku. Kávu až později.*“

Hladina rybníka byla tichá, pokrytá vrstvou bílého sněhu, snad ještě spala. Před očima se mi objevila vzpomínka na zimy mého dětství. Nás děti od her na ledu nemohlo nic odradit. Bruslení, koulování, stavění sněhuláků, vyšlapávání cestiček ve sněhu, hraní hokeje a další kratochvíle. Kdo neměl brusle, klouzal v botách. Kdo měl brusle, půjčoval je kamarádům. Jejich nasazování bylo jednoduché. Ostrý břit se koženými řemínky upevnil na podrážku obuvi a jelo se. Říkalo se jim *šlajfky*. Návrat domů často doprovázel pláč, nechtělo se nám totiž od ostatních kamarádů.

„*Děti, rychle si svlékněte mokré oblečení a šup na teplou pec. Za chvíli možná dostanete něco k snědku!*“ na oko se zlobila maminka. Tatínek se vesele usmíval a ptal se: „*Kdo vstřelil nejvíc branek a kdo nejčastěji padal do sněhu?*“ i dnes mám před očima červené tváře kamarádů, jejich radost a dovádění.

Vzpomínky se mi zatoulaly do onoho léta roku 1953, kdy tatínek často plavil koně. Nám dětem lezly oči z důlků. Idylický obraz se změnil v den, kdy nám zástupci okresu odvedli pár koní. Důvod byl prostý – tatínek nechtěl za nic na světě vstoupit do *JZD*. Trestání neposlušných a zatvrzelých sedláků bylo kruté a smutné. Koně stáli připravení v průjezdu. Černá Vranka neklidně podupávala. Rychle stříhala ušima a zlostně fíkala. Hnědá Princezna stála klidně s hlavou vztyčenou a očima stále pozorovala sedláka.

Z auta vystoupili dva muži a kočí s bičem v ruce. Když je tatínek uviděl, přestal hla-
dit koně, rychle přiskočil a kočímu zlámal bič. Svě jednání obhajoval slovy: „*Na moje koně nikdo nebude brát bič. Jen se opovažte a uvidíte, co dovedu. Ruce vám zpřelámu.*“ Jeho hlas zněl rozhodně a rozléhal se po celé vsi. Potom se vrátil ke koním, hladil je, krmil chlebem a cukrem. Oči měl smutné a vystrašené. Zračil se v nich vztek, nenávist, zoufalství a bezmoc. O všem nejlépe vypovídaly slzy, které se mu začaly koulet po bledých tvářích. „*Jak je možné, že můj hrdina tak trpí? Vždyť nikomu neublížil. Hájl své právo?*“ plakalo moje srdce. Maminka se tiše modlila a také plakala, když hladila oba koně. I já je hladila a moje oči tékaly od tatínka k mamince a zpět s otázkou: „*Co se děje? Proč zrovna my?*“

Asi za půl hodiny oni muži zapřáhli koně do malého vozíku a kočí se rozjel. Tatínek koně doprovodil na hlavní silnici a z hráze rybníka sledoval jejich další cestu. Po týdnu tatínek dostal doporučený dopis, aby se přesně za šest dní dostavil na vojenskou správu, kde se rozhodne o dalším postupu nasazených vojáků v záloze.

Jaro toho roku se probouzelo rychle. Na polích bylo zapotřebí orat, sít jarní plodiny, sázet brambory a vykonat spoustu jiné práce. Rodiče si lámali hlavy, jak vše zvládnou bez koní a bez hospodáře. Z naší vsi odvedli dva muže. Celá vesnice je vyprovázela. Moje hlava zmateně volala: „*Kam vedou mého rytíře? Kdo mě bude chránit a opatrovat? Proč?*“

Maminka najala dvě pomocnice ke kravám do stáje a jednoho muže k práci na poli. I sousedé pomáhali. Doma nás zbyla hrstka – stará babička, maminka, bratr a já. O tatínkovi žádná zpráva. Častěji se ruce nás všech spojovaly v jeden kruh. Tak uběhla sena a nastaly žně. I při nich bylo zapotřebí každé ruky k vázání *povřísel* na snopy a jejich *pohazování* na místo, kde se z nich stavěly panáky. Posečené obilné pole se celé pohrabovalo širokými dřevěnými hráběmi, které se nazývaly *tahouny*. To byla dřina, raději ani nevzpomínat.

Na posvícení 10. října se náš tatínek vrátil. Radost, smích a slzy doprovázely jeho příchod. „*Největší štěstí mého dětství. Den splnění mých přání. Už se nebojím. Máme vedle sebe člověka, který nás všechny bezpečně ochrání. Jsme pospolu.*“

Druhý den tatínek obešel celé hospodářství a doma upřímně děkoval mamince, jak vše dobře zvládla. Držel ji v náručí a líbal její upracované mozolnaté ruce. Bránila se slovy: „*Ale Josefe, to byla moje povinnost a děti mi také pomáhaly.*“

Poslední tatínkova cesta vedla do rozlehlého ovocného sadu. Pohladil všechny stromy. Pečlivě je prohlížel, zda některý nemá sebemenší poranění. Štěstí se nám opět vrátilo do života. Tváře nás všech zdobil úsměv a spokojenost.

Později nám tatínek vyprávěl, že celých osm měsíců strávili na Slovensku na Žitném ostrově, kde se s dalšími vojáky postavili na odpor vzbouřeným Maďarům. Žádné zprávy domů posílat nesměli.

Moje cesta od rybníka vedla do obytných místností. Rodiče i bratr již dávno odešli, ale zařízení bytu zůstalo stejné. Tam se náhle mihl tatínek s houslemi, maminka vařila, pekla buchty a pletla teplé zimní ponožky. Já poskakovala sem a tam a v očích mi zářila

radost. Bratr pobíhal po dvoře a stále něco opravoval. Takový byl, je a snad i zůstane můj jediný opravdový domov. Moje štěstí, jistota a bezbřehá důvěra v dobro a štěstí člověka.

Při odjezdu se mi v mysli vynořila slova klasika české poezie: „*Cestička k domovu známě se vine, hezčí je, krásnější než všechny jiné.*“

DS Hvízdal

*Jana Kleinová, *1953*

Václav Vochozka

Podzim ve Starých Hutích

Letos zas

Zvolna a nenápadně přišel malíř
a začal tvořit v plenéru
novou, leč pomíjivou krásu
barvami, zbylými po létu.

Maluje do zlatova břízy,
oranžové jsou javory,
na modříný má světle žlutou,
na jívý, vrby na nic šedou
a lesklý bronz pak na buky.

Listnáče v novém šatě oživují
na svazích tmavé smrčiny
a zvolna odplývají
slunečné, teplé dny.

Ticho a poklid navozuje
podzimní pocit vlídné tesknoty,
jež kalí vědomí, že čas, jak plyne,
poklidnou pohodu už brzy ukončí.

Na konci jedné hvězdné noci
plíživě přišel první mráz
a začal hatit umělcovo dílo
a předznamenal nový čas.

A v půlhodině po té první noci,
když v slunci začal šedivec tát,
z mých mladých ořešáků žluté listy
začaly valem opadat.

Na holých větvích
jen posledních pár osiřelých
ve vánku povlává.

Zelená dosud tráva zvolna žloutne
a mráz ji v dalších ránech obělá
– jen maličko –
a brzy zšedne docela.

Mrazivý vítr od východu
poslední hejno špačků poslal
k jihu.

Jen malý *čermáček* se zimomřivě krčí
a smutně hopsá po okapu –
snad ani neví, že míjí jeho čas,
že už tu také nemá být.

Mrazivý vítr od východu
shazuje valem zhnědlé listí z mých jabloní,
z jasanů, dosud zelených, z javorů, buků, bříz.

Zas přiletěly kvíčaly na (jedlé) jeřáby v Hutích
a sezobaly všechny plody z nich,
zas v půlce října přišel *listo-pad*,
zase jak loni o čtrnáct dní dřív.

Mrazivý vánek od Dunaje
valí k nám nízké mraky mlhy šedé
a jak jim Vysoká stojí v cestě,
zůstává nad Hutěmi okno otevřené
do modrého nebe.

Znavené slunce, den po dni,
vždy o něco níž
v poledne vystupuje nad obzor.

A náhle vítr od západu přinese
v prvních dnech listopadu
v těhotných mracích nepohodu,
déšť a poté první sníh,
který pak nakrátko
vše kolem obělá.

Tak budem vědět dozajista,
že se už v temné dáli chystá
a osedlává
Martinova bílá kobyla.

On bude první a za ním znenadání
přijde i bílá chladná paní
a na všem rozestře
bělostný svůj plášť.

Na něm pak ulehne s ní
v studeném objetí
i její věrný přítel – mráz.

Na celý půlrok – než oba vezme ďas.

A pak, jak čas zimní zvolna plyne,
náhle se stane,
že v jednom vlahém ránu slibném,
zem, dosud pod sněhem,
vlaze zavoní jarem.

DS Horní Stropnice
*Václav Vochozka, *1936*

Anna Ambrosová

Doma

Pro mě doma bylo vždy, když jsem se vracela za maminkou a tatínkem, i když jsem byla vdaná, a to bylo v Chotěboři. Ráda jsem se vracela k rodičům. Tatínek pocházel ze Skuhrova ze sedmi dětí. Maminka pocházela z Chotěboře, kde měli její rodiče obchod se zeleninou, tam zároveň i bydleli. Nejraději jsem byla, když jsme se sešli doma všichni, nás dětí bylo pět, a rodiče. Když jsme se sešli, bylo nám dobře. Domácnost a teplo domova vytvářela maminka, tatínek dojížděl a distribuoval pro obchody balíky z nádraží. Tatínek měl v Chotěboři ustájené koně pro svou práci, často byl mimo domov. Tatínek nejen pracoval, ale když jsme šli spát, sedával na schodech a všem čistil boty. Dodnes to vidím, jak jsme měli všichni na druhý den vyskládané a vyčištěné boty. Maminka do rodinného rozpočtu přispívala penězi z ručních prací, například háčkování nebo *necování*. *Necování* je vlastně technika síťování, kterou maminka vyráběla síťky na vlasy, síťovky. Takto se *necovaly* například i záclony. Maminka pracovala i přes noc, když vše ztichlo a my se sourozenci šli spát, tatínek jí připravil lampu na tuto drobnou a přesnou práci. Maminka byla jako mladá se svými sestrami ve Vídni ve službě, aby si vydělaly peníze. Sestry se ve Vídni vdaly a zůstaly tam, maminka se vrátila zpět do Čech.

Už jako dítě si pamatuji na Chotěboř. Jeden z mých bratrů se učil zahradníkem, druhý pracoval v restauraci u Modré hvězdy jako vrchní. Když maminka pekla buchty, nosila jsem je bratrovi ještě teplé do práce. Bratr mi hodně pomáhal, do školy se učil se mnou. Maminka vařila a pekla pro nás všechny. Sedávali jsme se sourozenci u maminky, která se věnovala ručním pracím, a my s ní zpívali. Maminka sedávala na lavici

u oken a my se sestrou Hankou proti ní na stole. Měly jsme krásný výhled z oken. Byl u nás zvyk, že jsme všichni zasedali společně u stolu. Pořád vidím mísu, která byla hnědobílá, a do ní maminka servírovala brambory, knedlíky, tvarohové, kynuté nebo bramborové, tzv. *klouzáky*. Mísa byla společná a každý jedl, co chtěl. V domě, kde jsme bydleli s rodiči, jsme nebydleli sami. Pod námi bydleli Slaninovi, maminka jednoho z kuchařů v pořadu *Kluci v akci*. V patře nad námi bydlel pan doktor Šír s rodinou, kteří měli děti Vaška, Pepíka a Aničku. Často jsme si spolu hrávali na velkém dvoře a pískovišti.

Dům stojí pořád, prošel rekonstrukcí. Byla by to moje velká touha, znovu se tam podívat. Domov mi vždy dával pocit jistoty, kde jsem hledala vždy pomoc a maminka pro mě měla vždy dobrou radu. Rodiče nám dali nejen dobrý domov a zázemí, ale také dobrou výchovu. Za to jim děkuji.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Anna Ambrosová, *1933*

Jiřina Bednáríková

Domov je tam, kde jsou všichni spolu

Jako malá holka jsem bydlela v Čelkovicích. To je taková okrajová část města Tábor, u řeky pod hradbami za mostem. Tam jsem se narodila, vyrůstala a prožila celé svoje dětství. Tehdy to byla jen jedna ulice, z jedné strany řeka Lužnice, z druhé řada nízkých domků. Teď už jsou Čelkovice úplně jiné, vyrostla tam spousta nových domů a vil až nahoru na kopec, kde se dříve rozprostíraly jen louky a pole. Pamatuji si, že u mostu přes řeku měl *krámeček* jeden Žid, který nám dával zadarmo bonbony, moc hodný pán. V obchůdku měl všechno možné, bylo to takové smíšené zboží. Nevzpomínám si na jeho jméno, ale vzpomínám si na jednu historku. Kamarádka Eva měla staršího bráchu. Ten si nás jednou zavolal, dal nám korunu a poslal nás do krámku právě k tomu Židovi, ať prý mu koupíme jedno *semtle*. No my byly malé, nevěděly jsme, co to *semtle* je. A tak jsme tam šly. Hezky slušně pozdravíme a říkáme, že prosíme jedno *semtle*. Ten Žid se nejdříve jako zlobil, ale potom se smál. Bylo mu hned jasné, že nás někdo navedl. Ani nevím, co se s ním potom stalo. Najednou byl obchod zavřený, prostory se přestavěly na byt a nastěhovala se tam nějaká vdova s malou dcerou.

V Čelkovicích máme hned u cesty podél řeky léčivý pramen Eleonora. A víte, co tam ještě máme? Granátovou skálu. Dřív se z ní daly vyškrábnout malinkaté kousíčky granátu, nebo alespoň prášek, nebo kdo měl větší štěstí, povedlo se mu vyškrábnout i drobný červený kamínek. Taky jsem s holkama škrábala, ale žádný velký poklad jsem nikdy nenašla. Bydlela jsem v malém domečku za zatáčkou, který měl ve stráni velkou zahradu s ovocnými stromy, a na předzahrádce rostly kyticky. Ta byla maličká, ale moc hezká. Pořád na ní něco kvetlo. Maminka se o záhonky starala, aby vypadaly pěkně,

aby to bylo kolem domečku hezké a upravené. V trávě kvetly fialky. Vůně fialek z naší zahrádky a vůně konvalinek v lese, to jsou ty nejkrásnější vůně, které na světě jsou. Jé, jak já mám tu vůni ráda! Naše chaloupka byla malá – předsíňka, kuchyň a ložnice. Ten domeček stavěli moji rodiče po válce. To víte, moc peněz neměli, ale chtěli mít svůj domov, tak si postavili alespoň malinkatý. Všichni jsme žili pohromadě, uskromnili jsme se. Ale nám to divné nepřišlo. Prostě to tak bylo a bylo nám dobře. Se starším bratrem Karlem jsme žádné místo pro sebe neměli, ale to nám nevadilo. Měli jsme se rádi. I když jsme se občas vzájemně zlobili, to tedy musím přiznat. Lumpáčili jsme spolu. On byl často dost otrávený, protože mě musel pořád hlídat. No nechtělo se mu. Když chtěl dělat lotroviny s klukama ze vsi, nezbývalo mu nic jiného než mě brát s sebou. Chtěl běhat venku, a přitom měl za úkol dávat na mě pozor. Válčil s kamarády s šíškami, mě to nebavilo, tak jsem seděla jak pecka na kraji louky, dívala se na ně a kluci řádili. Lítali po poli, lezli na stromy. Nikdy jsme ale na sebe nežalovali. S partou jsme chodili krást do čelkovičkových zahrádek. Kluci trhali ze stromů třešně, tahali ze země mrkev, ředkvičky, no prostě to, co lidem na políčkách zrovna rostlo, a házeli nám to do sukýnek. A pak jsme ten lup tajně v polích snědli. Na cestě do školy na Klášterák jsem znala každý kamínek, na sadech, kam jsme si chodili hrát, každé zákoutí.

V domečku jsme neměli vodovod. Ten měl tehdy málokdo. Vodu do kuchyně na vaření a na pití jsme nosili z pramene ve stráni v lese. A kde jsme se myli? No přece v řece pod jezem. V Lužnici byla tehdy voda ještě úplně čistá. V zimě musela maminka tu vodu ohřát na kamnech. To nebylo sprchování denně jako teď! Mít teplou vodu, to znamenalo práci. Když se v kamnech zatopilo, dříví kvílelo a pískalo a my říkali, že dušičky pláčou. A meluzína nám taky zpívala do komína, jako v každé chalupě. Vzpomínám si, jak v noci, když jsem nemohla usnout nebo měla špatné spaní a budila se, poslouchala jsem zvuky z půdy. Řádily tam myši. Ale jak! Bylo jich tam tolik, že se tam už i kočky bály chodit. Nebo když se tam uhnízdila kuna! No to bylo něco, toho rámusu! Bodejť by se tam *tý* havěti ale nelíbilo. Bylo tam sucho a vonělo tam seno pro králíky. Seno, které se usušilo z trávy v sadu, nebo i to, které tatínek kradl *jezeďákům* na louce za plotem naší zahrady. Když posekali a sušili, tatínek vzal prostě košík a šel tam pro seno. No, je to divný, vidíte? Že se nebál? No, ale asi se nebál. Kolem domu běhal kočičák Ferda a pes Míša. Všude za mnou chodili. Jak jsem se někam hnula, byli mi v patách. Když jsem šla do lesa na houby, hlídali mě. Byli součástí rodiny. Jakmile se někam zaběhli, hned jsem je hledala.

Z okna domu jsme měli výhled na lázeňský park. Velká oplocená zahrada byla krásně upravená. Lázeňští hosté, to byla taková honorace. Potom ale za války přišli Němci a lázeňskou budovu obsadili. Jednou, ale to jsem byla opravdu hodně malá, členové *Hitlerjugend* byli na nádvoří v zástupech, cvičili a hajlovali. My stáli za plotem a dívali se na ně. Jak šel čas, Němci po skončení války utíkali a lázně obsadili Rusové. Ti už tak poničený dům zdemolovali úplně. To už potom znal člověk jen z vyprávění starých lidí, jak svého času byly lázně nádherné.

Vzpomínám na náš les, na potok přes cestu, kde byli raci. V Čelkovicích jsem byla ráda. To byl můj domov, na který často vzpomínám. Byly to časy, kdy nám bylo s bratrem a s rodiči, kteří na nás byli hodní, moc dobře. Mám na ten domeček hodně vzpomínek a ráda je vyprávím. Vzpomínám na holky z ulice, jak jsme spolu chodily nahoru na kopec do *hasičárny* do sboru. Jezdily jsme po soutěžích. Vzpomínám na třeshnovou alej za vsí, na tancovačky na Harrachovce u řeky. Jak jsme se cestou ze školy se spolužáky klouzali z kopce *Hřbiťáku* na taškách. Knížky zničené, taška odřená, doma byl *vejprask*. Druhý den jsme se ale stejně klouzali zase. Přenesu se do těch dob, kdy jsem byla malá holka, kdy jsem byla veselá a šťastná.

Když mi bylo dvaadvacet let, vdala jsem se a o dva roky později jsme s mým mužem dostali byt v paneláku. Abych měla s sebou kousek svého domova, kousek svého dětství, vzala jsem si s sebou porcelán, který tolik miluji. Malované hrníčky, růžové talířky, vázičky. Měli jsme dvoupokojový byt s balkonem, s teplou vodou a koupelnou. To bylo pro nás něco! Najednou takového pohodlí. Ze šestého patra byl krásný výhled do daleka. Viděli jsme na táborskou nemocnici, věž kostela na Žižkově náměstí, na Jordánskou hráz, na vesnici na protějším kopci. No to víte, i když to bylo pěkné a pohodlné bydlení, nebyl to domeček se zahrádkou. Život na sídlišti byla pro mne velká změna, ale s manželem jsme se o útulnost toho našeho domova starali společně. A myslím, že se nám dařilo. Měli jsme se moc rádi, on mi pomáhal s úklidem, s dětmi, no prostě se vším. A jak vařil! Časem dokonce všichni říkali, že některá jeho jídla jsou chutnější, než když je vařím já. Ten panelákový byt se pro nás stal společným domovem hlavně tím, že jsme byli všichni pohromadě. A tak jsme si žili. Dobře nám bylo. Vychovali jsme syna Ludka a dceru Evu. Měla jsem ráda uklizeno. Když byt voní čistotou, hned se jinak žije. No to víte, ve dvou pokojích bylo pořád co vyndávat, uklízet, přehazovat, zastrkovat a rovnat, aby bylo útulno a pořádek. Hlavně děti, ty pořád něco trousily a rozhazovaly. Když děti vyrostly a odstěhovaly se, trávil u nás hodně času vnuk Kuba. Jenže jak život

šel, zemřel mi můj milovaný muž, a dokonce i syn a já zůstala sama. Potom jsem ještě k tomu měla úraz, už jsme nemohla zůstat sama doma. Co kdybych zase upadla? A tak jsem si, jak se říká, posbírala do uzlíčku nějaké nádobíčko, růžový porcelán, fotky a památníček a dostala se do domova pro seniory tady v Budislavi. Není mi smutno, ale nemůžu si tady zvyknout. Neříkám, že se mi tady nelíbí. Každou chvíli něco vyrábíme, já pomáhám, když na to stačím, nebo se chodím dívat, jak ostatní pletou košíky, a povídám si s nimi, chodíme si sedat ven na sluníčko. Jsem tu ale bez mých milých a není to pro mne domov. A co tedy podle mě dělá domov domovem? Když jsou všichni spolu. Je jedno, jestli je to stan, nebo vila, tu bych ani nepotřebovala, ale domov je tam, kde jsou ti, které mám ráda.

DS Chýnov, pracoviště Budislav
*Jiřina Bednáriková, *1939*

Jaroslava Čapounová

Mým domovem se stala škola

Mým rodným městečkem je Nový Etynk, poté přejmenován na Novou Včelnici. Ztratila jsem maminku poměrně brzy, ve velmi raném dětském věku, bylo mi teprve šest. Neměl to tatínek lehké, když zůstal na vše sám. Nedivte se potom, že ten mužský snaží se o výchovu podělit, s kým to jde a kdo je ochotný. Naštěstí měl tatínek tři sestry, hrozně hodné tetičky. Emu, Karlu a Božku. Boženka se vdala do Prahy, tam jsem jezdila velmi často. Jak kdyby to jen za humny bylo. Tetička Ema platila za rodinnou kuchařku. A konečně tetička Karla, která se mne se svým mužem ujala, jako kdybych byla jejich vlastní. Také později, když se z ní stal ležící pacient, inu takový, jako jsem já teď, a ona odmítala jíst nemocniční stravu, protože jí, řekněme, nechutnala, zachraňovala jsem situaci tak, že jsem jí denně vozila autobusem doma vařená jídla.

Vždycky jsem si přála pracovat s dětmi. Už jako starší žákyňka jsem se přihlásila jako dobrovolník a vedla jsem při škole výtvarný kroužek. Proto jsem také později vystudovala pedagogickou čtyřletou školu v Jindřichově Hradci, abych se tedy té mojí vysněné činnosti, práci s dětmi, mohla věnovat. Měla jsem to štěstí, že mne pedagogický sbor Základní školy v Nové Včelnici znal už z dob mojí školní docházky. Platila jsem za vnímavou a snad to nebude přílišné chlubení, když povím, že jsem se i dobře učila. A tak se mi poštětilo, že se mi splnil můj sen a já začala pracovat s dětmi. Ráno v půl sedmé jsem otevírala budovu, rodiče s dětmi už přicházeli. A tak jsem si ty dětičky od maminek převzala a do tří čtvrtě na osm mohly být s námi v družině a čekat na vyučování.

Ve škole se mi dostalo možnosti s dětmi rozvíjet pracovní nadání. A tak, abych tomu dala nějakou patřičnou formu, se svolením vedení školy založila jsem tedy výtvarný a pracovní kroužek. Některá děvčata velmi dobře pletla, háčkovala, šila, a tak jsme se často dostali s jejich výrobky dokonce i do školních soutěží. Kolegyně z družiny chodily během volného dopoledne domů, ale já jsem to ve škole milovala. A tak jsem tam zůstávala až do oběda a připravovala různé materiály pro odpolední činnosti, aby nás to potom nezdržovalo a mohlo se hned tvořit.

Ne každý má hlavičku na studium, a tak je to zařízené tak, že takové děti bývají šikovné na ruce. Některé z nich dokonce, odvážím si říci, jsou přímo talentované. Jak by to na světě vypadalo, kdyby nebylo truhlářů, zedníků, kuchařů, švadlen, instalatérů? i takových je třeba. A prošlo mi družinkou hodně takových dětiček, které nenosily domů samé jedničky, ba ani dvojky, ale vynikaly zase v jiných oblastech. Některá děvčata šila tak krásně, že by se za to nemusely stydět ani profesionální švadleny v salonu. Třeba krásné zástěrky. Některá dívka si je i ozdobila výšivkou. Nebo třeba chlapci. Ti dokázali z *moduritu* taková díla! Tak dokonalé figurky koně! Člověk při práci s dětmi tak objeví, kolik talentu je mezi nimi skryto. Obrovské věci se jim dařily. Všechny ty výrobky byly moc povedené. S ředitelstvím jsem se domluvila a s jejich svolením jsem objednala pana fotografa a ten vše zachytil na fotografii. Já koupila album, vybrala povedené obrázky a vlepila je tam. Měli jsme opravdu celou řadu výrobků a všechny byly zdokumentovány. Ze stavebnice Merkur, to jsou takové různé součástky, se dalo také leccos sestavit. No někteří chlapci byli hotoví architekti. Ta možnost technického tvoření je naprosto nadchla. Při dnech otevřených dveří, představte si, ve spojovací chodbě jsme naplnili několik stolů těmi krásnými věcmi! Později nám ředitelství poskytlo dokonce i ledničku a dvouplotýnkový sporák a my mohli s dětmi i leccos uvařit.

Ale ani vzdělávání jsme ve družince s kolegyněmi nezanedbávaly, to si nemyslete! Vymýšlela jsem pro děti didaktické hry. Časem už jich bylo tolik, že jsem si vyžádala u vedení psací stroj, který mi byl velkou pomůckou, a vytvořila jsem o volných chvílích jejich kartotéku a sepsala veškerá pravidla. Nebo jsme i s některými dětmi, samozřejmě po dohodě s rodiči, to bych ráda ujasnila, psali i domácí úkoly. Rodiče buďto neměli dostatečné vzdělání, aby těm dítkům byli ku pomoci, nebo, to víte, nebylo doma mnoho času na takovéto činnosti. Kdo měl hospodářství, musel se hodně ohánět, aby vše obstaral. A tak jsme rády vyhověly a dětem třeba i probíranou látku znovu vysvětlily tak, aby i to nejméně bystré dítě odcházelo domů a vědělo, že učivo pochopilo. A tak si té

moji trpělivosti s tím výkladem všimlo i samotné vedení školy a potom jsem často stávala za katedrou a suplovala vyučovací hodiny. Ale i maminku jsme musely často zastoupit. Třeba naporcovat masíčko, které děti dostaly k obědu. To se malým dětem hned nedaří, to se musí teprve časem naučit. No, a tak jsem i s tím ráda pomohla.

Děti byly moje radost. A to víte, když vám i jejich rodiče prozradí, že se jejich radosti do té naší družinky moc těší, to člověk má hned dobrý pocit, že nedělá věci zbytečně. Že ta jeho práce, to jeho úsilí a pozornost, má nějaký smysl. Tu moji chuť do všeho tvoření jsem přenesla i na děti. Samozřejmě že všechno nebaví každého. Ale já si troufnu říci, že jsem na děti měla velké štěstí, a ten společný čas byl k nezaplacení.

Já milovala i zpívání. Zpívala jsem v souboru Jitřenka, byla jsem léta jeho členkou. A tak jsem se snažila tu lásku k hudbě předat dál těm dětičkám. Nacvičovali jsme tematické programy a potom vystupovali v domovech důchodců. Babičky a dědečkové z toho byli nadšení. A já také. Měla jsem to moc ráda!

I přes léto, kdy jsem vedla skupinku, snažila jsem se, aby si děti ty prázdniny a vůbec léto se vším, co k tomu patří, užily. Naložili jsme káru s potřebnostmi, dovezli k rybníku a postavili stan. Na kotlíku jsme si vařili. Prostě jsme spolu přes to léto tábořili.

Já jsem byla naší škole tolik věrná. Měla jsem nabídku umístěnky na Pražský okruh. Ne že by mne to nelákalo. A to, že bych se v Praze nevyznala, to už vůbec nebyl ten důvod, proč jsem odmítla. Já tam jezdila za tetičkou a Prahu jsem znala velmi dobře. Ale pravý důvod byl ten, že jsem si nedokázala představit, že budu jinde. Ta naše škola se pro mne opravdu stala domovem. Do toho onemocněla tetička Karla a já se o ni chtěla postarat.

Život šel dál a já zůstala družince věrná až do té doby, kdy jsem šla do důchodu. Během mé aktivní činnosti jsem vedla i mladší kolegyně k tomu, aby pracovaly s nadšením a s láskou k dětem. Snad se mi to podařilo. Přišel čas mého odchodu do důchodu. Pamatuji si živě, že když jsem na té škole skončila, padl na mne smutek, který jsem myslela, že už snad ani nikdy nepřekonám. Vůbec jsem se nedokázala smířit s tím, že už vše bude jinak. Bylo mi padesát pět let, když jsem šla do důchodu. Já bych bývala ještě ráda pracovala, ale práce byl nedostatek a řada lidí už čekala na naše místa. Ne že bychom se už potom s kolegy neviděli. Několikrát jsem se s nimi scházela, popovídali jsme si o tom, jaké nároky vedení a vzdělávací systém klade na jejich práci, a takové ty

školní historky. Já měla velké štěstí na kolegy a toho si považuji. Byla jsem si dobře vědoma, že družiny byly brány jako nerovný partner vyučujícím. Musel jste dokázat, že jste pedagogům dobrým kolegou a že, i když to není přímo výuka, má vaše práce smysl a je užitečná. Ale my měli opravdu hodně dobrý kolektiv, kde jsme si hodně dobře rozuměli. Nerozvrátila nás ani nová kolegyně. To víte, přijela odněkud od Prahy, měla jiné *moresy*. Ale i ji jsme vtáhli mezi sebe a podařilo se, že jsme byli i pedagogům uznávaným partnerem.

Tuhle moji vášeň pro práci s dětmi po mně převzaly i moje dvě dcery. Nějak to na ně přeskočilo. Iveta je dětskou sestrou. Starší dcera Hana tíhla spíše k práci pedagogické, a tak obor vystudovala a pracovala potom celý život v mateřské škole. Se svojí volbou byly obě spokojené. A jestli, když byly malé, na děti z mojí družinky žárlily? Pravda, někdy možná pár slovy nadhodily, ale šly se s mojí prací a často tam s námi rády trávily čas.

Proč tedy vlastně prohlašuji, že škola a práce staly se mým domovem? Víte, já hodně brzy ovdověla. Celá výchova padla na mne. Inu, nebylo jiného řešení. U manželky se totiž rozvinula dlouho nerozpoznaná vada srdce, nazývá se to nedomykavost chlopní. Když manžel odešel, nebýt těch holčiček, tak jsem to snad ani nezvládla. Takový smutek to byl. To je uvnitř člověka taková bolest. Mnozí se ptají, proč jsem se už potom nikdy nevдалa, a takové všetečné otázky mi pokládali. Ale, víte, já svého muže milovala a nedokázala jsem si představit sdílet život s někým jiným. Vlastně mne to ani nikdy nenapadlo. A možná snad i proto stala se mi ta moje škola mým domovem. Bylo tam všechno, co jsem milovala. Byly tam děti, bylo tam veselo, byla tam láska. A když už mi někdy bylo hodně zle, měla jsme kmotřičku Mářinku. Vidaly jsme se velmi často. Vždyť ta její vilka stála u cesty ke hřbitovu. A tam já chodila denně za manželem. Má krásný náhrobek, ten můj muž. Pán podle fotografie udělal rytinu a ten jeho obrázek na tom kamenném pomníku vypadá, jako když se na vás ten váš milovaný, kterého oplakáváte, jako když se na vás dívá.

DS Chýnov, pracoviště Budislav
*Jaroslava Čapounová, *1935*

Jiřina Hokrová

Domov v Homolích

Pocházím z chudých poměrů, moje maminka pracovala u sedláka jako děvečka a můj tatínek jako pacholek. Vzpomínám si, když mi maminka vyprávěla, jak ji v zimě čekaly komůrky bez kamen. Na noc, aby se trochu zahřála, si potají, aby selky neviděly, dávala nohy kravám pod vemená. U sedláka se mamince narodil můj první sourozenec, sestřička Maruška.

Já jsem se narodila v roce 1945 v Husinci a mám deset sourozenců. Když mi bylo devět měsíců, tak jsme se přestěhovali a usídlili jsme se v Kuklově. Tam jsem bydlela do jedenácti let, a když začalo *ŽŽD*, tak jsme se přestěhovali do Dobročkova a tam jsme se začali starat o 120 ovcí. Potom nás *ŽŽD* přestěhovalo do Březovíka, ale tam se nám vedlo hodně špatně. Já jsem tam dochodila základní školu a po škole jsem nastoupila do *ŽŽD*. Jelikož jsem byla hodně slabá a nemohla jsem dělat těžkou práci, tak jsem pásla 120 krav. Chodila jsem je pást do vojenského prostoru, jenomže tím jezdily tanky, byl to zvláštní pohled, ale vlastně to nikomu nepřipadalo divné.

Možná právě díky tomu, jak jsme žili s rodiči a sourozenci pohromadě, jak jsme spolu museli v náročných situacích držet pospolu a pomáhat si navzájem, tak právě díky tomu máme dodnes všichni spolu, vzájemně, velmi dobrý vztah. Často se i teď navštěvujeme a společně vzpomínáme. Když jsme byli mladší, psali jsme si vzájemně básničky a já je mám dodnes schované v šuplíku. Naše maminka vždycky kladla důraz na to, abychom mezi sebou měli dobrý vztah. Kdyby nás viděla dneska, byla by za nás ráda, řekla bych.

Bylo mi 18, když jsme se přestěhovali do Starých Homol, a možná právě tady jsem si poprvé v životě opravdu uvědomila, co to znamená mít skutečný domov. V Homolích se žilo lépe, Homole mi otočily život tam a zase zpátky. Během stěhování nám pomáhal traktorista, a co čert nechtěl, do dvou let se z něho stal můj manžel. Stejně jako moji rodiče, taky jsme se museli otáčet, začali jsme rekonstruovat a budovat náš první společný domov. Narodila se nám dcera Vendulka a já si doteď živě pamatuji, jak jsem ji koupala v plechové vaničce a potom tam prala prádlo, dceru jsem dokonce musela brát s sebou do práce.

Můj manžel také pracoval v JZD, a navíc byl vášnivý myslivec, brával mě na myslivecké bály, kam jsem vždy něco upekla. Často a ráda jsem vždycky vařila a pekla, hodně lidí mě nazývalo výbornou kuchařkou. Manželovi jsem k narozeninám vždycky něco dobrého připravila, ale pak jsem se rozhodla nadělit mu pod stromeček něco většího – mysliveckou pušku. Šetřila jsem na ni dlouho, věděla jsem, že to nebude levná záležitost, šetřila jsem si tedy do kapsy, kde se dalo. Zbraň stála 2 200 korun, to si živě vzpomínám doteď, a taky si pamatuju, že to pro mě znamenalo prodat naše králíky, jeden králík se prodával za 30 korun. Štěstí se na mě usmálo a *Auto Brno* vykoupilo všech mých 50 králíků. Byla jsem štěstím bez sebe, ale ještě více jsem se těšila na reakci mé polovičky. Stálo to za to, štěstí v jeho očích, které jsem měla možnost vidět, bylo nepopsatelné. Ten pocit, který mě hřál u srdce, když viděl tu pušku, která mě stála půl roku práce a šetření, ta radost v těch jeho očích. Pamatuju si to živě, jako by to bylo včera.

S manželem jsme si prošli všemi životními zkouškami, co jsme jen mohli, od starosti o nemocné manželovy rodiče až po vychování dcery, společně jsme tančili životem, hodně se bavili a opravdu teď s čistým srdcem mohu říct, že jsme si život užili. Uměli jsme si ho užít, při těžkých chvílích byli naší oporou přátelé, ve chvílích veselejších naši radost sdíleli. Mojí oporou byl ale právě můj manžel, oba jsme měli jasný cíl, a to udělat všechno pro to, aby se naše rodina a hlavně naše dcera Vendulka měla zase o kus lépe než my. Stejně tak tomu chtěla moje maminka pro mě a všechny moje sourozence. Jestli se to opravdu povedlo, jen těžko zjistím, ale s čistým srdcem a upřímným výrazem mohu tvrdit, že jsme pro to oba s manželem udělali maximum, co bylo v našich silách.

Domov v Homolích pro mě vytvořili také moji kamarádi, kterých jsem si v Homolích našla opravdu hodně. „*Před 40 lety, coby dívka ze šumavských lesů, i s rodiči svými, sis do Homol našla cestu. Tenkrát Václav si tě vezl s sebou na traktoru a jak už to tak bývá, od těch dob v tom*

jedete spolu.“, napsala mi na památku jedna z těch nejbližších holek, které jsem si v Homolích našla.

I když teď bydlím jinde, a i přes to, že jsem si slíbila, že Staré Homole nikdy neopustím, člověk miní, ale život mění. Staré Homole jsem opustila, už tam nebydlím, odstěhovala jsem se do domova pro seniory. Odstěhovala? Jsou dny, kdy jsem myšlenkami pořád tam, na tom místě, v těch ulicích, které jsem tak dobře znala. Znala jsem každou skrytou a zapadlou uličku, každou lavičku, každý kamínek toho místa. Všechno.

V Homolích jsem prožila 62 let. 62 neuvěřitelných let. To, co dělá domov domovem, je rodina, kvalitní zázemí a hlavně ten pocit vevnitř, co člověk má. To poznáte, že jste doma, já jsem to také poznala. Mým domovem se staly Staré Homole, byly tím domovem, který jsme si tak těžce vybudovala s manželem a s přáteli. Ve Starých Homolích se i po tolika letech cítím stále doma. Stále se tam vracím, ať už ve vzpomínkách, nebo na návštěvu svých starých známých. Velmi často vzpomínám právě s těmi nejbližšími na život v Homolích. Na to, jaké štěstí jsme měli, že jsme se přestěhovali právě tam. Na místo, kde jsem prožila těch 62 let, kde jsem vychovala dceru a potkala manžela.

*CSS Staroměstská
Jiřina Hokrová, *1945*

Libuše Hrošková

Česko-rakouské hranice

Měla jsem dva domovy, prvním byly České Velenice, druhý domov byl Jindřichův Hradec. Moje první doma byly České Velenice, kde jsem se narodila roku 1929 jako nejmladší, měla jsem tři bratry. České Velenice sousedí s Rakouskem, na hranicích, kde naše rodina žila spokojeně, dokud Hitler nezabral Rakousko. Teče tudy řeka Lužnice. Jeden břeh byl český a druhý rakouský. Chodívali jsme se jako děti koupat na řeku. V okamžiku, kdy jsme se přiblížili blízko rakouskému břehu, začali po nás střílet. Z Českých Velenic do Rakouska chodívaly naše manželské páry v neděli na víno. Majitel restaurace, Rakušan, se jmenoval pan Svoboda. A naopak pan Svoboda a ostatní lidé z rakouské strany k nám jezdili nakupovat cukr, protože byl u nás levnější. Česká jména se v Rakousku objevovala často.

Než začala válka, byla jsem malá holčička, pamatuji si na den, kdy zemřel prezident Masaryk, plakala celá ulice a lidé mluvili o tom, že bude válka. Museli jsme se kvůli vlastní bezpečnosti vystěhovat. Můj tatínek byl velký vlastenec a bývalý italský legionář, sloužil na italské frontě na *Piavě*. Po 1. světové válce dostal dvě nabídky, buď pracovat ve finančnictví, nebo v dílnách. Tatínek byl vyučený truhlář, vyučil se ve Vídni a byl moc šikovný. Dokonce se jím jednou do dílen dostal vagón, kterým jezdil náš pan prezident Masaryk. Tatínek byl zaměstnán v železničních dílnách v Praze a krátce na to byl penzionován.

Před začátkem války jsme se stěhovali do Českých Budějovic, do Českého Vrbného. České Velenice poté spadaly do Sudet. České domky prý hlídal nějaký Němec proti krádežím nebo rabování. Řada lidí se takto stěhovala pryč, hlavně do vnitrozemí. Starší bratr byl v době druhé světové války jako totálně nasazený, a to v Lipsku, kde pracoval

u dentisty, druhý bratr ve Štrasburku. Rodiče měli o své syny obrovský strach a zažívali nejistotu.

V Českých Velenicích jsme bydleli 14 let. V Suchém Vrbném stály *katolické domky*. Byla tam ulice, kde byl domek se čtyřmi místnostmi, dvě místnosti měli majitelé a dvě místnosti moji rodiče. V podkrovní světnici nás bydlelo šest. Za rodiči přišla paní domáci a uvolnili nám větší místnosti v protějším domě. Pan majitel měl truhlářství, ale celou válku jsme neměli ani kredenc do kuchyně. Bydleli jsme tady do konce války a po válce jsme se stěhovali zpět do Českých Velenic, to už jsem byla dospívající dívka. Ve svém rodném městě jsem bydlela asi do roku 1960, z toho poslední tři roky s manželem. Poté jsme se stěhovali do Jindřichova Hradce.

České Velenice byly pro mě vždy doma, byly mi vždy srdci nejbližší. Maminka se starala o domácnost, chovala slepice, králíky, krmil se čuník a husy. Maminka měla vždy hodně práce. Byla jsem nejmladší, rodiče mi nadržovali a s bráškou jsme se kočkovali. Všichni jsme měli obrovskou úctu k rodičům, milovali jsme je. Nejstarší bratr byl dentista a já u něj byla zaměstnaná jako instrumentárka po absolvování půlročního kurzu. I přesto, že jsem studovala na rodinné škole, školu jsem nedostudovala. Za války bohužel školy zavřeli a já se do ní už nevrátila. Druhý bratr dělal průmyslovku v Písku. Poté jsem se vydala na cestu, kdy jsem pracovala v reklamačním oddělení ve velkoskladu s textilem. Pracovala jsem tam většinu svého života.

Byt a naše domácnost s manželem v Jindřichově Hradci byl v paneláku, nebyl veliký, ale moc útulný. S manželem jsme tam byli moc spokojení. Neměli jsme moc štěstí na sousedy, ale odstěhovali se ještě dříve než my. Milovala jsem pořádek a dělával se velký úklid v domě, zametaly se jak chodby, tak před domem a vytíralo se. K pořádku jsem byla vedena. Po manželově smrti jsem se odstěhovala a začala jsem bydlet v bytě s pečovatelskou službou, kde jsem byla deset let. Náš byt od nás koupil synovec. Bydlení a pobyt tady mi moc zpřijemňuje přítomnost pana faráře, který si s námi povídá. Přála bych si mít tady více svých věcí. Mám tady svou lampičku, polštářek. Kousek ze svého domova. Domov nedělají jenom věci, ale domov dělají hlavně lidé. Takové to teplo domova.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Libuše Hrošková, *1929*

Růžena Jiříková

Domov je tam, kde jsou moji blízcí

Je jaro, už si ani nepamatuji kterého roku, a já běžím a běžím tak rychle z kopečka náměstí Velešina, že zakopnu a málem upadnu. Ale to mi nevadí a utíkám dál. Těším se domů. Za mojí maminkou, která má pro nás děti náruč vždy otevřenou. A to už vidím kvetoucí jabloň a u ní náš malinký domeček. Moji rodiče jej koupili od nějakých lidí, které já nikdy neviděla. Domeček je to malý, ale tatínek říká, že nám stačí. Prý hlavně ať jsme rádi, že máme střechu nad hlavou. Má dvě místnosti, kuchyň a pokoj. Žije nás tady pět. Já, moji dva bratři a maminka s tatínkem. Na malém dvorečku je chlívek pro prasátko a kozu. Maminka je v domácnosti. Po nastěhování jí tatínek udělal malou zahrádku, aby si mohla vypěstovat zeleninu do polévky. Tatínek je malířem pokojů, a tak jako první, než byla zahrádka, vybělil domeček vápnem – prý je to zdravější, říkal. A mně to voní. Vedle domku jsou ještě dvě švestky a jedna jabloň. V létě na ní budou moc dobrá jablíčka a už cítím vůni koláče, která mě bude vítat, až poběžím z venku domů.

Je léto, já už jsem větší a bratři, ani nemluvím. Maminka pořád povídá, že brzo přerostou tatínka. Náš milovaný domeček začíná být i pro nás malý. Tatínek má velké plány – zruší se chlívek a až budou peníze, postaví se ještě patro. A tak začalo bourání a stavění. Na místě chlívků máme ještě jeden, sváteční pokoj. Na patro však nikdy nedošlo.

Je podzim a já po prázdninách nastoupila do svého prvního zaměstnání. Na jaře jsem dostudovala obchodní školu v Českých Budějovicích. Rodiče chtěli, abych si práci našla blízko domova. Město mě ale okouzlo. Možnosti, které nabízí, jsou pro mě pri-

oritou a práci mám právě v Českých Budějovicích. Tady jsem se také seznámila se svým budoucím manželem. Za rodiči do domečku ve Velešíně jezdím pravidelně a moc se tam vždycky těším. Maminka upeče zase švestkový koláč a vůni snad ucítím až na nádraží. Z nádraží je to pěkný kus cesty, vlak nám staví asi dva kilometry od obce. Teď ještě není sníh, tak se jde dobře. Horší je to v zimě. To celou cestu myslím na to, jak se celá zmrzlá posadím ke kamnům v kuchyni, a maminka mi uvaří teplý čaj a pohladí mě po vlasech. To je můj domov. Jednou jej opustím. Vdám se a založím svou vlastní rodinu. Když na to pomyslím, mám zvláštní pocit radosti, ale cítím i tak trochu tíseň, jakoby trému. Jak to asi všechno bude? Byty nejsou ani ve městě. Snad snoubenec sežene práci v podniku, kde bude možnost získat byt...

Je zima. Bydlíme v bytě manželových rodičů a čekáme naše první dítě. Spolu s námi tam bydlí také bratr mého muže s manželkou. Ti si staví domek, asi za rok se odstěhují. Byt je to velký, 120 metrů. Má tři velké pokoje, kuchyň a obrovskou halu. V jednom z pokojů je kuchyňka, která byla vybudována z pokoje pro služku. Ten má švagr s manželkou. Později jej budeme mít my, a to hodně let... Byt má neobvykle velká okna. Je to tím, že se nachází v moderní rohové budově pojišťovny u náměstí. Okna pokojů směřují do Radniční ulice. Naproti je českbudějovická rybárna, kde můžete za sklem pozorovat kapry. Narodil se nám syn a pořád přemýšlíme o vlastním bydlení. S manželovými rodiči žijeme v souladu. Myslím, že také díky kuchyňce z pokoje pro služku v našem pokoji. Manžel aspoň ví, že umím vařit, a mamince se nepletu v *jejím* království.

A je tu zase jaro a my se stěhujeme do našeho nového domečku v Suchém Vrbném. Ten jsme si postavili svépomocí. Manžel je strojař, a tak zvládá i odborné práce. Domeček je *kostka*, má rovnou střechu. Je moderní. Zahradu jsme tvořili okrasnou. Máme tu také dvě jabloně a dvě švestky, které nám daroval můj tatínek. Naproti nám je školní zahrada a za ní školní hřiště. Syn to má aspoň do školy blízko. Jsem ráda, že jsme měli štěstí a naskytla se nám výhodná koupě parcely a my nezaváhali. Pustili jsme se do stavby s takovou chutí a radostí, že všechny problémy se stavbou v této době, kdy nic není k sehnání, jako by odvál čas. Syn byl s námi na stavbě každou chvíli a rychle se seznámil s ostatními dětmi z naší ulice. Už jsou z nich kamarádi. Jak jsem již řekla, měli jsme štěstí. Ne měli – máme štěstí. Jsme v našem domku moc spokojení. Sousedy si člověk nevybírám, ale my jako bychom si je vybrali. Máme blízko do přírody i do města. Jsme ve městě a jako na vesnici. Máme klid i zábavu, kamarády a přátele. Tady jsme rodina. Tady jsme doma.

Je léto a já vyprávím svůj příběh. Tolik let již uteklo... kdo by si to byl pomyslel... Letos jsem oslavila 90 let a jako by to bylo všechno včera... A jak tak vzpomínám, musím říct, že všude, kde jsem žila, jsem žila ráda. Všude jsem měla své blízké a vlastně mi bylo jedno, kde žiji, ale opravdu důležité bylo, s kým žiji. A mělo to tak všechno být. Malá holčička chce svou maminku a tu jsme měla... Slečna chce mít rozlet a ten jsem měla... Mladá dáma chce mít mládence a ten chtěl mě... Jako dcera jsem se chtěla postarat o rodiče a tak bylo... Jako maminka jsem se chtěla postarat o své dítě a to se tak stalo... A jako člověk šťastně žít... A vězte, že domov není tak jednoduché mít... A já ho měla... Domov, to je láska, opora, čestné slovo, klid a pohlázení...

Děkuji Ti, živote, že jsi mi toho dopřál...

DS Máj

*Růžena Jiřiková, *1934*

Eliška Kasperová

Výtoň

Pamatuji si, když mi byly asi tři roky, bydlela jsem s rodiči v Zadní Výtoni. V Přední Výtoni bylo daleko více domů, v Zadní Výtoni byly spíše samoty. Byly to *baráky*, které se zbouraly po odsunu Němců. Výtoň patřila do Sudet. Můj otec dělal kočího v lese, tak jsme se z Horního Dvořiště přestěhovali do Přední Výtoně. Měli jsme dva domy, jeden si pamatuji, byl jako vila, tu postavil nějaký stavitel, to mi vyprávěl náš starosta. Tatínek ho chtěl koupit, ale nešlo to, protože se počítalo, že se zbourá po vybudování lipenské přehrady. Bydleli jsme tady deset let, než se postavilo Lipno. V Přední Výtoni se postavila čtyř-bytovka, kde bydlely čtyři rodiny, všichni, kteří přišli o bydlení. Bylo mi asi deset let, když jsme se přestěhovali, tatínek byl soukromník a musel prodat majetek, koně, krávu, vše, co jsme měli. Z bytovky jsem to měla kousek, na rozdíl od Zadní Výtoně, kdy jsem chodila do školy i dva kilometry. Do školy jsme chodívali kolem kostela, na kterém byly hodiny. Ve Výtoni zůstalo asi pět rodin sudetských Němců, kteří zde pracovali a neodsunuli je. Byl to asi rok 1951. V Zadní Výtoni byla myslivna, měla jsem tam tři kamarády, byli to bratři Korešů, kteří přišli o tatínka, kterého zabil blesk. Hajný šel vypnout telefon před bouřkou, bohužel ho blesk zabil. Kluci bydleli na kopci, já pod kopcem a chodívali jsme spolu do školy. V Přední Výtoni byl u cesty obchod, maminka nám dávala na cestu do školy korunu, kupovala jsem si mejdlíčka, fialky.

Měla jsem staršího bratra, byl o šest let starší, ten už neměl dětské záliby, a tak pomáhal rodičům v hospodářství vypřahat nebo zapřahat koně, večer se učil při petrolejce, chodíval do *měšťanky* do školy do Frymburka. Pamatuji si, že jsme bydleli v Přední Výtoni, v bytě 2+1. Tatínek chvíli hledal práci, poté našel práci dělníka, kdy se hloubil

tunel z Lipna do Vyššího Brodu, tam hodně lidí zemřelo. Tatínek později dostal nabídku z Českých Lesů, pracoval celou dobu v lese jako kočí. Práci, kterou miloval a mohl se k ní vrátit. Maminka pracovala v lesní školce, jinak byla ženou v domácnosti. Rodiče byli ve výchově volnější, vzdělání bylo až druhořadé, důležitější byla starost o dobytek a domácnost. Neměli příliš velký zájem o to, jak jsme se učili. Učila jsem se moc dobře, místo učení jsme pořád pletla, hlavně dečky na stůl. Vyučila jsem se prodavačkou, učení mě bavilo, nakonec jsem byla nejlepší učeň Jihočeského kraje. Pletení byla má vášeň, vyučující mi ho zabavovali, měla jsem toho vždycky rozpleteno víc, takže mi to tolik nevadilo. Byla jsem pozvaná za odměnu do Prahy do Národního divadla, prostředí a samotné představení bylo fantastické. Ocenění studenti dostali hodinky. Psal se rok 1966 a složila jsem zkoušky na vedoucí obchodu. U nás ve Výtoni byl prapor pohraniční stráž, vojáci bydleli ve *finských domcích*, když se dostavělo Lipno, zůstaly prázdné. *Finské domky* potom prodávali a naši jeden koupili. Když odešli rodiče, s bratrem jsme v dědictví měli nárok každý na polovinu a já jsem bratra vyplatila. S manželem jsme chtěli začít s rekonstrukcí, ale zjistili jsme, že vše je v dost dezolátním stavu. Nakonec jsme domek museli nechat zbourat a na tom samém místě jsme si nechali na klíč postavit nový. Manžel pocházel ze Slovenska, na Slovensko se vracet nechtěl, zůstal raději v Čechách. 21. června je to 55 let od našeho sňatku, dům je teď 13 let starý. Po manželově smrti jsem chvíli v domě žila, ale pak jsem ho opustila ze zdravotních důvodů, zůstala tady jen kočička a o dům a kočku se starají naši dva synové podle svých časových možností.

Bytový dům v Zadní Výtoni se zboural a domy se zatopily. Zajímavé je, že dnes můj syn chodí chytat ryby na Lipno, kde je náš zatopený dům, říkává: „*Chytám u Tothů*,“ nebo: „*Chytají u zatopené hájenky*,“ či „*Chytáme u Korešů*.“ Provizorně se Lipno na zkoušku vypouštělo a napouštělo. Tím, že zdi zůstaly stát, je to prý dobrá lokalita pro štiky. Jako dítě si pamatuji, když upustili Lipno, chytali jsme štiky do *kamenky*. Ryby jsme roznášeli různě po rodinách. Jednou, když odpouštěli Lipno, viděli jsme znova náš dům, zdi našeho domu. Kluci, s kterými jsem kamarádila, již nežijí, jen nejmladší, který v době, kdy já byla slečna, byl v peřince, ten mě přišel navštívit. Za svůj život jsem se šestkrát stěhovala jen ve Výtoni.

Pamatuji si, jak se plavily vory, kde se těžilo dříví, když nebyla přehrada, jezdívalo se až do Vyššího Brodu. K našemu domu chodil chytat jeden pán z Loučovic, jezdíval na staré motorce každý druhý den. Pamatuji si, že měl dřevěnou protězu. U vody se za-

žívalo dobrodružství! Jednou nám coby dětem postavil jeden Němec vor a nás bavilo plavit ho, ale proti proudu.

Doma se stávaly nejrůznější věci, jednou mi utekla kráva asi tři kilometry daleko. Vzala jsem si halenku a trenýrky (po bratrovi) a šla krávu hledat. Jednou zase slepice přivedla malá kuřátka, vyseděla je v kamenných žlabech. Život nebyl tak uvázaný. Vždycky když jdu, tak u silnice teče voda. Tatínek i přesto, že byl nemocný, chodil si do potůčku pro vodu. Zázitek, na který do konce života nezapomenu. Jednou přišel člověk, který tvrdil, že hledá tatínka, vzala jsem maminku z kuchyně a řekla jsem jí, že muži kouká z kapsy pistole. Bratr utíkal na stanici říci, co se děje, přijeli toho muže zatknout, údajně to byl muž z brigády, prověřoval tatínka, jestli je spolehlivý, neboť těžil dříví v zakázaném pásmu. Tatínek věděl, že by nikdy bez rodiny neodešel, neutekl. Naši rodinu držela pohromadě láska a pospolitost. Nakonec jsem si jednoho vojáka pohraniční stráž-že vzala.

Další dům bylo spíše hospodářství, kde byly ustájené krávy, koně, kozy a prasátko.

Na svůj domov myslím s láskou, i když doba byla těžká.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Eliška Kasperová, *1948*

Jaroslav Kuneš

Pět domovů jednoho života

Sedím u mého malého stolu, spolu se všemi fotkami a alby nastřádanými za celý můj život. Přemýšlím, co je domov, a vybavuje se mi to vše... A tak začínám psát.

Domov první

Činžovní dům, se zahradou za rohem. Pražská třída, už neexistující železniční zastávka Staré Město. V zahradě vily keramické dílny, později bez výroby. V nich jsme s kluky dováděli až do mé svatby. Ale byl to domov – otec, matka a syn. Ten držela maminka pevně v rukou, na výsost vždy spravedlivě. Byl jsem vymodlené dítě a dostal jsem vše, co bylo nutné. Nebyl jsem ale *mamánek*. Maminka byla vyučená švadlena, nesmírně pracovitá. Vedla domácnost, a ještě stačila pracovat na zahradě. Měl jsem, hodnoceno po mnoha letech, bezstarostné dětství. Bohužel i stíny v našem životě jsou. Maminka odešla brzy na věčnost, mně bylo pouhých jedenáct let. Určitě by mi poradila mnohdy i v mém dalším životě. Jaká škoda... že odešla tak brzy.

Domov druhý

Oženil jsem se do Trocnova a musel jsem dost pozměnit životní postoj. Domov to byl, ale zpočátku dost zastíněný prací. Bydleli jsme v malém selském stavení, ve dvou místnostech. Moje manželka ale uměla propustit do našeho domova mnoho světla. Její rodiče byli věřící a velmi pracovití. Musel jsem se učit všem zemědělským pracím, což mi ale vůbec neuškodilo. Narodila se nám dcera a syn. Přibyla práce, někdy i radostná. Manželka byla jako moje maminka – starala se ještě o domácí hospodářská zvířata a rodinu.

Domov třetí

Ten se zrodil z velké dřiny. Po dohodě s manželčinými rodiči jsme se rozhodli postavit naproti přes cestu náš nový dům. Patrový dům o velké rozloze, tehdy to byl největší dům v Trocnově. Pomohli nám také manželčini rodiče. Ale stavba do roka stála.

Tak jsme si sebrali svých pět švestek, vzali děti za ruce a vešli jsme společně do našeho nového domova. Chvilku to trvalo, než jsme se všichni rozkoukali. Všechno bylo nové, velké a k tomu velká zahrada. Po čase, když to hodnotím dnes, to byla doba naší určité vznikající volnosti. A práce ve staré usedlosti ubylo. Byl to i *náš HRAD*. V albu je fotka nedokončené stavby. Špatně exponovaná, tmavá... Náš domov jsme proto již dávno nazývali Tajemný hrad v Karpatech! Nebyl to však hrad, ale náš docela pěkný dům – domov!

Domov čtvrtý

Osaměli jsme. Ptáčata nám vylétla z hnízda... Co dál? Nelze udržovat tak velký dům se zahradou, nemovitost naproti také se zahradou. Prodat? My ho neprodáme... „*Kdo to tady v Trocnově koupí?*“ postěžovala si moje mamča. Tenkrát jsem se toho iniciativně ujal. A prodalo se to. Nechali jsme opravit fasádu a položit na statku novou střechu. Nyní ten statek má můj vnuk. Tomuto stavení říkáme Malá Hluboká.

Ještě nám tenkrát zbylo na koupi malého bytu v Puklicově ulici v Českých Budějovicích. Byl to snad nejmilejší a radostný domov. Stíny života mě neopouštějí. Opouští mě za pár let i moje milovaná manželka... Připomnělo mi to odchod mé milované maminky.

Domov pátý

Čas se nezastavil ani v *Puklicovce*. Stárnu a začínám potřebovat čím dál tím víc pomoc druhého člověka. Kdysi přišla moje dcera s tím, abych se zajímal o přijetí do centra pro seniory. Vykulil jsem oči, ale hned jsme vyplňovali přihlášku. Měla pravdu, za rok jsme byli rádi...

Zakotvil jsem v CSS Staroměstská – Domov pro seniory. Čekalo mě zde krásné přijetí a můj pobyt tady je opravdu krásný.

Stále musím vzpomínat na svou manželku, že zde nemůže být se mnou. Pravidelně mě ale navštěvuje moje rodina – děti, vnoučata a už i pravnoučata.

Nyní jsem doma zde... Je to můj malý hrad a je to pár metrů od mého prvního domova na Pražské! Často si kladu otázku: „*Je to jen náhoda, anebo mě sem přivedla moje maminka, na kterou s láskou vzpomínám, můj anděl, který nade mnou vždycky bděl a pomáhal mi!*?“

Jsem rád za všechny domovy, kterými jsem prošel. Každý mi vždy něco dobrého dal. Protože život je pestrobarevný a ubírá se pořád nezadržitelně dál.

CSS Staroměstská

*Jaroslav Kuneš, *1943*

Miluše Procházková

Domov není jen místo

Kde domov můj, kde domov můj? Takto začíná naše státní hymna a je to dobré téma k zamyšlení. Pro každého může domov znamenat něco jiného. Pro mě je to místo, kde se cítím v bezpečí, kam se ráda vracím, kde je mi dobře a kde je má rodina.

Můj první domov byl samozřejmě jak jinak než u maminky a tatínka. Ten si vlastně nikdo z nás nevybere. Narodila jsem se do vesničky Záříčí v blízkosti Mladé Vožice, kde v té době stálo 33 domů. Když jsem byla malá, žila ve vesnici spousta dětí, se kterými jsme se kamarádili a zažívali spoustu dobrodružství. Dnes tam potkáte především Pražáky, kteří tam jezdí o víkendech, svátcích a prázdninách na chalupu. Náš dům byl veliký, přízemní s oploceným dvorem a velikým ovocným sadem. Současně jsme tam žily tři generace: babička s dědou, moji rodiče a já se svými sourozenci. Já jsem byla nejstarší, sestra byla mladší o dva roky a bráška o pět, ten bohužel zemřel v 65 letech. Můj rodný dům měl dva hlavní vchody, jeden vedl do obytné části domu. Byla tam chodba, pak jedna místnost, kde bydlel děda sám po tom, co babička brzy zemřela. Součástí našeho domu byla hospoda, jedna velká místnost, která svého času fungovala a měla svůj vlastní vchod. Za ní byla kuchyň s vysokými kachlovými kamny, kterým se říkalo *krovec*. Následoval náš pokoj pro děti, který jsme měli jako sourozenci dohromady, a pak ještě další místnost pro mé rodiče. Do dvora vedla veliká vrata, kudy se tehdy naváželo pivo. V hospodě se pořádaly i hudební akce, kde jsem jako malá holka ráda tancovala. Vidím to, jako by to bylo včera. Vždy jsem chtěla na sebe točivou sukýnku, jak jsem jí říkávala. Byla to skládaná sukně s černo-žlutými kostkami s trochou zelené. K tomu jsem nosila bílou halenku, bílé punčocháče a na nohou červeno-bílé bačkory. Lidé na mě kou-

kali a říkali: „*Jéé, jak to tam ta malá holčička vytáčí!*“ A ta pozornost se mi líbila. Byla jsem – jak říkám – takové šidlo. Škoda, že se za nějaký čas hospoda zavřela. Ale maminka už toho měla na starost hodně a rozhodla se věnovat více času nám dětem.

Po celé ploše obytného domu se rozprostírala ohromná půda. Pro nás pro děti to byl ráj. Chodili jsme nahoru hledat různé poklady, které tam byly uloženy. Našli jsme tam různé starodávné věci, se kterými jsme si chodili hrát. Vybavuji si například vojenský stejnokroj, který nosili vojáci na koních. Byly tam schované různé myslivecké střelné zbraně a náboje, na které jsme však nemohli sahat. Alespoň v tomto jsme byli zodpovědní a skutečně jsme se zbraní ani nedotkli. K domu patřily také stáje, kde byli koně a hříbata, jeden z koní se jmenoval Atlas. Ale nebyla to jediná zvířata, která jsme měli. Chovali jsme spoustu zvířat: krávy, králíky, slepice, husy, kachny, krůty, psa *Trefa* a pár koček. Zvířata patřila dědovi, ale hlavně moje maminka musela hodně pomáhat. I my děti jsme se kolem devátého roku musely zapojovat. Pamatuji si třeba, jak jsem musela prát na valše, když jsme ještě neměli pračku. Žilo se primitivně, ale bylo to hezké. Byli jsme všichni pohromadě a měli se rádi. Mělo to své kouzlo.

A jak už to tak bývá, vyrostla jsem, zamilovala se a provdala. S manželem jsme se přestěhovali do domečku, který jsme si postavili v Mladé Vožici. Rázem jsem byla doma tam, zároveň ale ani rodná chalupa pro mě nepřestala být domovem. Jezdili jsme tam pravidelně na neděle a svátky. Nový dům se začal stavět hned po svatbě v roce 1968 a v roce 1973 byl hotový. Byl velký, patrový. Nahoře i dole byl byt o velikosti 3+1. Byl to moc hezký dům a nahoru vedly modřínové schody. Ze začátku jsme to vybavili, jak se dalo, jen abychom se mohli co nejdříve nastěhovat a mohli jsme fungovat, ale postupně jsme si to tam udělali podle svých představ. Měla jsem dokonce i myčku na nádobí. My s manželem jsme bydleli v dolním patře. Horní patro zůstávalo prázdné až do doby, než se má dcera Markéta provdala. Bydlela tam s manželem a narodila se tam má tři vnoučátka Jolanka, Vojtík a Vítek. K domu patřila velká zahrada, kde jsem měla květinové záhony, rostlo mi tam 45 keřů růží. Pěstovala jsem i nějakou tu zeleninu. Za barákem jsme měli pergolu, kde jsme se často scházeli s rodinou nebo přáteli. Popíjeli jsme víno, hodovali dobré jídlo. Co tam jsme se nasmáli! Tam jsme zažili spoustu krásných chvil, na které strašně ráda vzpomínám.

Jak zpívá ve své písni Helenka Vondráčková, že čas je proti nám, tak i u mě léta neúprosně utekla. Manžel zemřel krátce po 50. výročí, dcera s rodinou se odstěhovali do

domu po babičce a já tam zůstala sama. Poté, co přišel covid, se mi po očkování náhle zhoršila chůze a já věděla, že už péči o dům sama nezvládnou. Přestěhovala jsem se na dva roky ke své sestře zpět do svého rodného domu. A dům, který byl mým domovem 47 let, zůstal prázdný. Vlastníkem je nyní má dcera, ale ta žije jinde. Nevím, co s domem nakonec bude.

Teď už jsem třetí rok tady v Domově pro seniory v Chýnově a můžu říct, že i tady se cítím hezky a doma. Samozřejmě že jsem měla strach a obavy, jak to bude v *důchodáku* vypadat, jací tam budou lidé a zaměstnanci, jak se o mě budou starat, sednu si s novou paní na pokoji? To vše se mi honilo hlavou. Ale líbí se mi tady. Pokoj je hezký a útulný, s výhledem ven, kde létají ptáčky, a můžu sledovat, jak pobíhají veverky ve stromech. Se sousedkou si vyhovíme a zaměstnanci jsou tu na mě hodní. Jídlo mi tu převážně chutná. Ráda se zapojuji do probíhajících aktivit a jsem ráda ve společnosti. Ve volných chvílích čtu nebo háčkuji. Sestra za mnou pravidelně každou středu přijede, poobědváme spolu a popovídáme si. Nic mi tu nechybí.

Takže co vlastně pro mě domov znamená? Shrnu to jen jednou větou: „*Domov pro mě znamená všechno.*“ Domov není jen objekt s nábytkem, ale především ho tvoří lidé, kteří ho dělají, čím je.

DS Chýnov, pracoviště Chýnov
*Miluše Procházková, *1947*

Věra Semrádová

Moje město, můj domov

Nejvíce doma jsem se cítila v Chýnově. Vždycky to tak bylo a vždycky bude. Tam jsem se narodila, v tom městě jsem prožila dětství a potom i celý svůj život.

Mám dvě sestry. Maminka byla strašně hodná, šikovná. Uměla dobře vařit, všechno na nás ušila. Nikdy se ničeho nezúčastňovala, neposlouchala drby. Vždycky nám říkala: „*Nebylas u toho, tak o tom nemluv!*“ Večer rodiče chodívali hrát k panu starostovi karty nebo *Člověče, nezlob se*. Bydleli jsme s rodiči v nájmu a pořád jsme se stěhovali. Tatínek byl vyučený obuvník, aby ale vydělal více peněz, jel za prací do Prahy. Tam jezdil s malým vláčkem, když se stavěl Spořilov, a vozil materiál. Časem jsme se přestěhovali do jiného bytu, měl jen jednu místnost, pro vodu jsme museli na chodbu. Ale bylo to nové a měli jsme to tam pěkné. Nový nábytek, otoman, kredenc. S majitelem domu jsme vycházeli dobře a nám se také dařilo lépe. Tatínek přestal jezdit do Prahy, byl s námi a pracoval jako obuvník u *Bati*. Ale potom začal dělat živnost. Dostali jsme opět nový byt, a tak jsme se zase stěhovali. Nebylo to daleko, zůstali jsme v Nádražní ulici. Byt byl velký, dva pokoje, kuchyň a špajz. A tam jsem žila do té doby, než jsem se vdala.

Chýnov se mi vždycky líbil a pořád líbí. Teď hodně povyrostl. Jako holka jsem ho však vnímala naprosto jinak. Tenkrát jsem ho viděla dětskýma očima. Znala jsem jen Nádražní ulici, někdy se šlo s maminkou na hřbitov zalévat. Ale taky to byla úplně jiná doba. Pamatuji si na flašinetáře, který chodil po Chýnově. Byl rád, když dostal najíst. Byl pro nás děti taková atrakce a já jsem se ho bála. Zuřila válka. Ale i přes tu nelehkou dobu a špatné časy pan starosta Cihlář dokázal postavit kulturní dům. Jezdila k nám divadla z Budějovic a z jiných velkých měst, představení se hrála několikrát za rok. Chý-

nováci také hráli divadlo, i náš tatínek byl nadšeným ochotníkem. Když se zrovna měla narodit moje sestra Jiřinka, musel se tatínkovu roli učit také jeden pán, aby v případě, kdyby se náhodou tatínek nemohl na představení dostavit, byl připraven ho zastoupit.

Chodila jsem do deváté třídy, když ten kulturní dům otvírali. Hrál slavnostně nastoupený chýnovský orchestr, který založil major Novák a sám ho i dirigoval. Jeho maminka byla z rodu Bílkových, určitě znáte toho sochaře. V tom kulturáku se pouštělo i kino. Tatínek mne za žádnou cenu nechtěl do biografu pouštět, a tak na něj kamarádka vymyslela takovou malou lest. Ona tam chodila dělat biletářku a přišla za tatínkem s prosbou, jestli bych jí nemohla pomáhat, že lidí chodí tolik, že to ona sama nezvládne. Tatínek povolil, a tak jsem mohla i já chodit do kina.

V Chýnově vždycky bylo kam jít. S kamarádkami jsme chodily k mostu, tam jsme si sedly a povídaly kdejaké blbosti, jaké si holky vyprávějí, v létě jsme se chodily koupat do rybníku. Nejšťastnější jsem ale stejně byla, když se doma něco rozpáralo a maminka mi dovolila to sešít. Nebo když mi umožnila prostě něco dělat, cokoliv. Učila mne háčkovat a plést. Já jí nedala pokoj. Šila jsem si na panenky, pořád jsem něco vyráběla. Musela jsem být strašně otravná, když si to teď tak zpětně vybavuji.

Potom jsem chodila na tancovačky, to už mě tatínek pouštěl. Kamarádka Jarmila mě naučila tancovat. Jenže jak jsme zkoušely spolu, naučila mě na pána a já jsem to potom motala, než jsem se zase pro změnu naučila tancovat s pány.

Učila jsem se u krejčího Šedivého a po vyučení jsem v Chýnově zůstala pracovat. Po válce se tam přestěhovala tkalcovna z Rossbachu, a když mi bylo dvacet let, nastoupila jsem tam do *vyšivárny*. Jak jdou vály ze stavu s látkou, my tu látku přetahovaly přes šikmý stůl, a kde byla chyba, musely jsme protkat nitě. Pracovaly jsme *úkolově*. Musely jsme být hodně rychlé, abychom si něco vydělaly. Hrozná práce, náročná na oči, a k tomu vám za hlavou celý den tloukly stavy. Vyráběly se tam hlavně závěsové látky. Když v televizi koukám na staré filmy, často je tam vidím, jak jim visí na oknech. Pracovala jsem v tom závodě celý život až do důchodu, a ještě jsem pět let přesluhovala.

V Chýnově jsem potkala i svého muže. Chodil k nám domů do dílny za tatínkem a nechával si spravovat boty. Líbil se mi, byl moc *hezkej*. Měl všechno, co jsem si myslela, že by muž měl mít. Hezké chování a vůbec. Holcám se líbil, byl dobrý tanečník, ale neměl chalupu, tak se o něj nevěsty nepraly. Jeho otec byl sedlák a čalouník, vyráběl ve své

dílně matrace, sedla a postroje na koně. To, že toho moc neměl, mi nevadilo. No a tak jsme se vzali.

Za dobu, kdy jsem žila s rodiči, jsme se po Chýnovu šestkrát stěhovali. Moje sedmá a poslední štace byl náš domeček, který jsme si s manželem postavili. Samozřejmě nám spoustu lidí pomohlo. Tonda Růžičků, pokrývač, vzpomínám, zrovna lezl po střeše, to byla strašná zima, a když slezl, nemohl natáhnout nohy, jak byl prokřehlý. Stavba trvala dva roky a v 60. roce na jaře jsme se stěhovali. Dům měl velikou zahradu, pěstovali jsme tam všechno.

V Chýnově se žilo hezky. Ale to víte, byla blbá doba a ta s sebou přinášela i nepěkné věci. Jednou, ještě před válkou, na nás sousedi klepali, ať se prý jdeme podívat, že je na nebi krásná polární záře. Tak jsme šli. Opravdu tam byla. Ale najednou slyším, jak někdo říká: „*Jen se neradujte, to nevěstí nic dobrého, bude válka!*“ A taky jo, válka byla. A to jsem se začala bát a potom jsem se už bála skoro pořád. Za války byly školy obsazeny Němci, a tak se učilo v hospodě. To byly hrozné časy. Člověk měl pořád z něčeho strach. Vzpomínám si, jak se maminka celé noci strachovala, aby Němci nepřišli zastřelit dědečka, protože on tak hlasitě chrápal, že to bylo slyšet až na ulici. Naše Nádražní ulice byla pořád plná vojáků.

Ale po válce už bylo klidněji a mohlo se začít trochu normálně žít. Na *Pacovce* byl lom a drtič a byla tam i hospoda. Byl to častý cíl sobotních a nedělních procházek a místo pro zábavu. Pořádaly se tam tancovačky, hrály se kuželky. Hlavně vzpomínám, že tam měli dobrou limonádu. Mně upadla a rozbila se. Bylo tam i fotbalové hřiště. Mohlo se tam jít po silnici nebo cestou kolem lesa. Touhle cestou se chodilo hlavně randit. Ale nejvíce randit se chodilo na *Močítka*. Tam se dokonce na skále hrálo i divadlo. V sobotu tam býval obchodník se stánkem s limonádou a s *mlskama*.

Chýnov je město, ve kterém vždycky bylo všechno to, co jsem k životu potřebovala. Je to zkrátka můj domov. Je součástí mě a já jeho. A co podle mě dělá domov domovem? Klid a pohoda. A to, i přes nelehkou dobu, jsem v krásném Chýnově našla.

DS Chýnov, pracoviště Budislav

*Věra Semrádová, *1928*

Daniela Šenkýřová

Teplo domova a milované náměstí

Svůj domov si spojuji s náměstím Přemysla Otakara, dříve pojmenovaným jako Žižkovo náměstí, kde jsem bydlela. Bylo to kousek od Černé věže. Žižkovo náměstí proto, že před radnicí byla socha Jana Žižky. Sochu Jana Žižky pak přemístili *ke Koníčkově* tam já jsem vyrůstala a bydleli jsme tam v jednom baráku na náměstí v podloubí. Maminka byla rozvedená. Za svobodna jsem se jmenovala Misterková. Prarodiče měli obchod, měli na náměstí krám s látkami, koberci, ložním prádlem, utěrkami apod., jmenoval se *Obchod Žýka*. Obchod dědečkovi prospíval, dědeček mi pak vyprávěl, že jezdíval na nákupy do Prahy. Na obchodování byl zvyklý. Vedle dědečkova obchodu byl obchod s potravinami, majitelé se jmenovali Kulíkoví.

Dědeček si našetřil nějaké peníze. Dům, kde jsme bydleli, vlastnila nějaká společnost v Praze. Dědeček dům koupil a vzal si na to hypotéku, vzpomínám si, že to bylo před 2. světovou válkou. Byla tam pohledávka asi 40 tisíc Kč a dědeček nestačil dům splatit, v 50. letech ho znárodnili. Dům byl zkonfiskovaný, ale přesto se dluh musel platit dál. Nemohli jsme se do svého domu dostat, nakonec jsme bydleli nedaleko v bytě na náměstí, kousek od hotelu Zvon. Byt měl sedm místností, vzadu byla otevřená veranda, byl to dvouposchoďový dům. Naši sousedé byli Slovětiňských a Marků. Bydlely tam vlastně tři rodiny.

Se sousedy jsme vycházeli dobře. V bytě jsme žili čtyři, já s maminkou a babička s dědou. Byla jsem jedináček. Rodiče byli rozvedení, tatínek bydlel někde u Prahy, viděla jsem ho dvakrát v životě, byl povoláním důstojník. Důvodem rozpadu manželství mých rodičů byla jiná žena, se kterou žil až do konce života. Pamatuji si, jak jsme

hrávali na náměstí na kostkách vybíjenou nebo v Krajinské ulici, kamarádila jsem se s Janou Holinovou, s kterou jsem hrávala vybíjenou, nebo vzpomínám na hry u sochy Jana Žižky nebo v podloubí na schovávanou. Měla jsem kousek plovárnu na Sokolském ostrově, chodila jsem do plaveckého kroužku.

Pamatuji si, že jako malá jsme chodívala dědečkovi do obchodu a otevírala jsem *šuplátka* se zipy, látkami, doklady, penězi a vše jsem vyhazovala ven. Dědeček láteřil. Dostala jsem tenkrát pár na zadek. Dědeček šel zanedlouho do starobního důchodu, důchod byl tenkrát kolem 600 Kčs. Můj domov bylo celé náměstí, které jsem měla ráda a znala jsem ho.

Když si vzpomenu na domov, je to hlavně pocit pohody, lásky mezi všemi. Vybavuji si, že jsem byla hodně u babičky, maminka dělávala ve firmě *Medica* (léčiva a zdravotnický materiál). Pracovala tam jako vedoucí účtárny, poté odešla k Českým drahám, kde dělala také vedoucí účtárny, tam byla až do důchodu. Naši rodinu tmelily rituály a to, co mě učila babička, která byla neskutečně hodná a vlídná. Učila mě základy etikety u stolování, jak se obsluhuje nebo prostírá apod. Babička mě učila vařit, konkrétně bramboračku, zabít a vykuchat drůbež, ryby nebo *šiškovat* husy. Od zobáků jsem měla i sedřené ruce. Bylo mi tenkrát 12 let. Dělala jsem to ráda, protože jsem chtěla babičce pomoci. Domov byli pro mě nejen členové rodiny, vše, co jsme si za život vybudovali, ale i pekárna, mlékárna, cukrárna, potraviny Kulíků, v podloubí firma *Maninel*, řeznictví u Starých.

Život šel dál a já se vdala. V domě na náměstí jsem byla s manželem do svých 28 let. Několik let jsem tam bydlela sama poté, co se maminka odstěhovala. S manželem jsme se přestěhovali na sídliště Šumava do bytu, který získal manžel od zaměstnavatele (České dráhy). Tady se narodil syn a za dalších pět let dcera. Bydlení bylo fajn, ale bohužel se do bytu strašně prášilo a byl tam hluk z frekventované ulice. Chtěla jsem z města pryč. Tady jsme bydleli 17 let.

Přišel rok 1992 a koupili jsme si domeček na Včelné. Domeček byl situovaný u lesa, což mi moc vyhovovalo. Ve vzpomínkách si vybavuji schody u domu i v domě, *dvojgaráž*, dole v domě byl byt 1+1, v patře obývací s kuchyní, nahoře čtyři místnosti, z toho dva dětské pokoje, ložnice, jedna místnost jako kumbál.

Na svůj domov a bydlení mám moc hezké vzpomínky. Pro mě jsou domov lidé, ale i zvířátka, která jsou výbornými společníky, pro mě to byli naši pejsci.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Daniela Šenkýřová, *1947*

Drahomíra Borovková

Střípky z mého života aneb kde domov můj?

Mé jméno je Drahomíra Borovková a narodila jsem se 8. března roku 1957 v Českých Budějovicích, kde jsem vyrůstala a prožila celý svůj dosavadní život. Má matka se jmenovala Zdeňka Šartnerová a můj otec František Holly. Rodiče se poznali během povinné základní vojenské služby, kterou tatínek odsloužil zde v Českých Budějovicích. Jak to tenkrát bývalo, moje babička bránila sňatku mých rodičů, protože můj otec pracoval v Bohumíně jako valcír a chtěl, aby se za ním moje matka po svatbě přestěhovala... Nepřestěhovala. A tak tímto zhasla láska mých rodičů. Tatínek mamince posílal alimenty, ale nikdy mě neviděl, což mě mrzelo. Také jsem toužila po starším bratrovi, což se mi nesplnilo.

S maminkou jsme bydlely ve Šrámkově ulici v Č. Budějovicích. Mým následujícím bydlištěm byl byt 3+1 v Mladém. Byl to byt od Potravin – Jednoty. Bohužel jsem se tam necítila jako doma, ale pouze jako na návštěvě. Tento pocit si dodnes nedokážu vysvětlit. Víc o tom povídat nebudu, tohle domov nebyl.

V pětapadesáti jsem skončila v zaměstnání, protože jsem se musela začít starat o svou nemocnou matku. Ona se o mě dobře starala v dětství, tak bylo samozřejmé se o ni postarat ve stáří a splnit její přání. Její přání dožít doma jsem splnila. Nakonec mě maminka bohužel před devíti lety navždy opustila, což mě mrzí, jelikož jsem ji velmi milovala. A stále na ni vzpomínám.

Do mých 65 let jsem neznala lékaře. Jednoho dne jsem však zkolabovala, tudíž mě museli odvézt do nemocnice, můj stav byl velmi vážný. Naštěstí díky včasné pomoci lékařů v nemocnici v Českých Budějovicích, kteří mě zachránili, žiji dál. V nemocnici jsem musela strávit čtyři měsíce, ale můj zdravotní stav se tam pomalu zlepšoval. Domů už jsem se vrátit nemohla, protože jsem nebyla dostatečně soběstačná. A ani jsem se domů vrátit nechtěla, jelikož jsem tam nenalezla nikdy pocit bezpečného místa k žití, cítila jsem se tam jako u někoho na návštěvě.

Během pobytu v nemocnici jsem ležela na dvou odděleních. Tři měsíce to bylo na interním oddělení a měsíc v léčebně dlouhodobě nemocných (*LDN*). V nemocnici za mnou pravidelně docházela sociální pracovnice, která mi nabídla pobyt v Domově pro seniory Máj v Tylově ulici. Bylo to na přechodnou dobu v maximální délce pobytu tři měsíce, než se uvolní místo v mém vysněném domově pro seniory u Hvízdala v Českých Budějovicích. Během odjezdu z nemocnice do Domova v Tylově ulici jsem plakala, protože jsem v nemocnici byla velmi spokojená s ochotou celého personálu nemocnice. Do Domova mě stěhoval velmi milý pan sanitář, který mi řekl: „*Paní Borovková, jste asi první a jediná, které se zde v nemocnici velmi líbilo.*“

Po dvou měsících v Domově pro seniory Máj v budově v Tylově ulici se objevily paní Dana a Isabela z Domova Hvízdal. Oznámily mi, že nastupuji 26. 1. 2022 do Domova Hvízdal: Splnil se mi sen!

Syn mi pomohl přestěhovat se na dvoulůžkový pokoj. Od začátku jsem tu byla velmi spokojená. Paní staniční sestra, sestřičky i pečovatelky byly velmi milé, a proto jsem si hned zvykla. Poprvé jsem se tady cítila lépe než doma. Byl to můj nový domov, kde jsem dodnes. Poznala jsem zde dávného přítele, který je vdovec, a já tedy také vdova, takže jsme manželství nikomu nerozvedli, ale skamarádili jsme se.

V roce 2023 se mi ze zadu palce udělal puchýř. Začali to v Domově Hvízdal léčit a poslali mne na chirurgii do českobudějovické nemocnice. Po *RTG* v nemocnici zjistili, že palec musí být odstraněn. Tímto mi zachránili nohu. Opět i zde jsem byla chvíli *jako doma*. Přístup personálu Nemocnice České Budějovice byl pečlivý a starostlivý. Po převozu zpět do Domova Hvízdal mi palec převazovali denně, za což patří opět velké díky sestřičkám a personálu stanice 3E Domova Hvízdal.

Ještě jednou jsem navštívila Nemocnici České Budějovice, a to na *profuky* cév nohou a srdce. Opět jsem v nemocnici strávila asi měsíc a musím pochválit péči a přístup paní doktorky na chirurgii a pana primáře Ptáka.

Musím zmínit, že mám diabetes a беру inzulín a léky. Toto je další pozitivum *mého* domova, že dbají i na stravu pro diabetiky. Napřed jsem měla ještě *žlučnikovo-diabetickou* stravu, ale časem mi ji změnili pouze na diabetickou. Žlučník se mi zlepšil. Chutná mi zdejší strava a v letošním roce se zde zavedly snídaně pomocí švédských stolů, kdy si v rámci mých dia možností mohu vybrat, na co mám chuť. Nemohu si zdejší kuchyni vynachválit.

Další zdravotní problém, který mi zde v domově pomohli vyřešit v letošním roce, se týkal zánětu očí. Tentokrát mě v nemocnici na vyšetření zklamali, ale naštěstí mi opět v Domově Hvízdal pomohli a mé oči uzdravili. Tímto stále vidím a neoslepla jsem.

Jsem zde hodně šťastná, vyrovnaná a vůbec za dlouhou dobu nadmíru spokojená. Také se musím ještě zmínit, že v současné době bydlím na jednolůžkovém pokoji. Po podané žádosti mi bylo vyhověno a jsem ráda, že jsem stále na třetím patře od začátku mého pobytu v domově. Cítím zde stav bezpečí a pocitu domova. Ten jsem v Mladém za celých třicet let nezažila.

Za období, co zde máme nového pana ředitele Bínu a vedoucího údržby pana Jarolímka, vnímám velké zlepšení v celé budově včetně vstupní haly. Za svůj zdravotní stav vděčím panu doktoru Dierzému a celému personálu na stanici 3E. Velké poděkování samozřejmě patří i mojí dceři Gábině a synovi Martinovi za všechno, co pro mě udělali. Mám je moc ráda a ještě jednou jim děkuji.

Moje životní krédo zní: *Mezi nebem a zemí něco je. A když ta svíčka má dohořet, dohoří. Život je přece krásný.*

DS Hvízdal

*Drahomíra Borovková, *1957*

Růžena Frejlachová

Můj domov s vůní dřeva

Narodila jsem se v Ledenicích v takovém malém městečku asi 12 km od Českých Budějovic. V Ledenicích jsme původně bydleli s rodiči u babičky a dědy v takovém malém rodinném domku. Když mi bylo asi 12 let, rodiče se poté rozhodli postavit si vlastní dům. Měla jsem starší sestru a sestřenici. Sestřenice ještě žije a nepoznala do té doby svého biologického otce, kterého vždy tak toužila poznat. Jmenovala se stejně jako já Dudová.

Tatínek byl řezbář. Když se vešlo do domečku, šlo se vlevo, kde měl tatínek soustruh. My děti jsme šlapaly, aby se otáčel stroj, kterým opracovával úchytky na nábytek. Jeden čas to byla velká móda. Navíc Ledenice bylo a je truhlářské městečko. Tatínek nikdy nepracoval sám, jeho bratr byl živnostník, také truhlář. Tatínek dokonce u svého bratra pracoval jako jeho zaměstnanec.

Když se vešlo do domečku, po jedné straně byla dílna a v druhé části byly dvě místnosti, kuchyně a ložnice. Prarodiče se jmenovali Dudovi. Babička se starala o domácnost, starala se o vaření, úklid. Pamatuji si, že jsme měli doma krávu a husy, které jsem chodívala pást. Bývala tady menší zahrádka. Co končil náš barák, měli sousedé Bicanovi předzahrádku, kde mývali letní jabloň. Děda, když býval v dílně, říkal mi: „*Skoč pro jablíčko.*“

Dodnes se Ledenice dělí na horní část, kde bydleli movitější, v dolní části zase chudší. Ledenicemi vedl kopec *Marínák*. V Ledenicích bývaly asi tři hostince, jeden se jmenoval u Marínů, i přesto, že se jmenovali Hoštičků. Proto se kopec, který tady vedl,

jmenoval *Mariňák*. Když se šlo z kopce, pamatuji si na rybník *Mlejňák*, správně se jmenoval Lazna. *Mlejňák* proto, že pod hrází stával mlýn, kde se mlelo obilí, kam ho moji rodiče vozili. Pozemků jsme měli asi přes hektar a zbytek bylo *pachtované*, tj. pronajaté, kde jsme si mohli hospodařit. Jedno pole měla i tetička z Písku, které jsme obhospodařovali.

Rodiče se rozhodli postavit si vlastní dům. V domě po babičce a dědečkovi bydlí má sestřenice a její syn s rodinou. Moje vzpomínky se vážou na babičku, která nám říkala: „*Pojďte, děvčátka, půjdeme na jahody*“ (myšleno borůvky). Chodívalo se na i na brusinky. Borůvky se prodávaly. Když jich bylo hodně, dávaly se 3 koruny a 50 haléřů za litr. Za vydělané peníze jsem si našetřila na kolo. Pamatuji si, že bylo zelené a mělo rovná řídítka. Sestra Stanislava odešla, když jí bylo 72 let, byla provdaná ve vesnici Dubičné. Se sestrou jsme měly hezký vztah, nepraly jsme se ani jsme si nebraly věci i z důvodu, že sestra byla menší a silnější a mně byly její věci velké.

Doma se dodržoval hezký zvyk, chodili jsme na pouť, kde se scházeli příbuzní jako tety. Vařilo a peklo se dopředu, třeba řízky, slepičí polévka, překládané koláče. Na pouti se chodilo do kostela, na pouť a oběd. Rádi jsme se chodívali dívat na atrakce nebo posedět a zpívat k rybníku. Kamarád Ludva Petru, který zpíval s *Budvarkou*, měl tatínka, který nás učil. Učíval nás pan řídící Lásek, paní učitelka Prošková a Ježková, poté i pan učitel z Třeboně, který nás výborně naučil gramatiku. Roky běžely a my jsme s manželem po svatbě v roce 1965 dostali družstevní byt v bytovce, kde se narodily naše děti, syn Petr a dcera Jana. Na byt jsme čekali asi pět let, než se postavil, včetně garáží, které se stavěly svépomocí.

V bytě, kde jsme strávili kus svého života, bydlel chvíli náš vnuk. Byl to byt 3+1, pokojík, obývací, ložnice. Už když jsme se stěhovali, přemýšlela jsem, že by se obývací dal přepažit nábytkem. Některé kusy nábytku nám vyráběl náš tatínek. V bytě se nám bydlelo moc hezky. Bytovka měla sušárnu, kolárnu, věšáky na prádlo. Zvyky se přenášely z rodiny, slavila a dodržovala se zase pouť, která bývá kolem sv. Vavřince.

Sami jsme s manželem postavili náš dům, kam jsme se stěhovali kolem roku 1958. Dům má asi 20 × 40 m a kolem něj byla zahrádka. Pěstovalo se, co se dalo a co jsem uměla. Dodnes se vracíme do tohoto domu, kam nás vozí syn.

Velmi nás těší, že víkendy můžeme trávit tam, kde jsme byli vždy doma.

To, co vytváří podle mě domov, je postel, kam se můžeme schovat, utéct před světem, odpočinout si. Domov a domácnost je o pomoci a rozložení práce mezi členy rodiny. V domově pro seniory tady na Dobré Vodě jsem velmi spokojená i z toho důvodu, že se cítíme bezpečně a vše potřebné je zajištěné.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Růžena Frejlichová, *1943*

Marie Jedličková

Kde jsem byla doma

Je mi 86 let, za svého života jsem vystřídala několik míst, kde jsem byla doma. Narodila jsem se v malé obci Jívoví na Českomoravské vysočině. Tam jsem prožila své dětství a dospívání, spolu se svými třemi sourozenci. Naši rodiče byli laskaví, ale i důslední. Vedli nás k práci, dostali jsme dobrý základ pro život. Všem čtyřem nám dali středoškolské vzdělání.

Po škole a poté, co jsem se provdala za svého manžela, následoval Žďár nad Sázavou. Tam jsme již přišli jako mladá rodina se třemi syny. Zde jsme se tehdy odhodlali k závažnému kroku, a to pro stavbu rodinného domku. Spolu s rodinou mého bratra jsme svépomocí postavili dvojdomek, ve kterém jsme spoustu let žili. Začínali jsme, jak se říká, *na zelené louce*. Dům stavěli z velké části synové pod vedením strýce, který byl zedníkem a současně středoškolským učitelem zednických oborů. Ještě dnes vidím, jak roste kamenný sokl do výše prvního podlaží. Sokl byl z liberecké žuly, která měla na svém řezu růžová zrnka. Práce to byla velmi náročná, ale výsledek byl parádní. Domek se nacházel v chráněné oblasti Velké Dářko, měl dvě patra a hotový jsme ho měli za tři roky. Tam pro nás synové vybudovali nový domov.

Zvrat nastal, když manžel zdědil zemědělskou usedlost v Rychnově u Nových Hradů. Trval na tom, že musíme zděděnou nemovitost uchovat pro některého z našich tří synů. Přestěhovali jsme se tedy a žili tam spolu přes dvacet let, až do manželovy smrti.

Mně samotné roky přibývaly, síly ubývaly a nebylo možné žít tam sama.

Nový domov jsme našla v rodině svého prostředního syna, ve Smiřicích u Hradce Králové. Byla to rodina spořádaná a jejich péče o mě byla příkladná. Dostala jsem samostatný pokoj, snacha mi se vším sama od sebe pomáhala, prala mi prádlo, uklízela pokoj. Se synem jsme spolu pravidelně vařili. K vaření měl blízko již od své povinné vojenské služby, neboť tam dělal právě kuchaře. Syn se mě nikdy při stolování nezapomněl zeptat: „*Mamko, mělaš toho jídla dost?*“ Denně jsem si musela měřit krevní tlak, chystal a kontroloval mi léky. Měla jsem se u nich takříkajíc jako v bavlne. Moc ráda také vzpomínám na krásné vycházky po cyklostezce kolem řeky Labe, která Smiřicemi protéká. Tyto vycházky přispěly k udržení mé dobré kondice.

Velká škoda jen, že to trvalo tak krátce. Po *covidu* začal mít syn potíže s dýcháním, krátce nato mu našli nádor na plicích. Nádor byl bohužel zhoubný. Rozloučila jsem se s ním na Lesním hřbitově v Hradci Králové kyticí. Na stuze byl nápis „*Milovanému synovi maminka*“.

DS Dobrá Voda, pracoviště Chvalkov

*Marie Jedličková, *1938*

Václav Kliment

Domovem jsou mi Čechy

Jsou lidé, kteří mají tu schopnost *pověsit někde klobouk a cítit se doma*. Snažím se to pochopit, ale upřímně, moc mi to nejde.

Narodil jsem se v roce 1947 v Českých Budějovicích, malý kousek od řeky Malše, která se postupem času, jak jsem rozum bral, stávala celoročním dějištěm zábavy. V létě koupaní, v zimě bruslení a u prudkých břehů se krásně sáňkovalo. To jsem ještě netušil, že se Malše stane řekou mého života. Že mě bude provázet celý život. Po vojně jsem se odstěhoval do Kaplice (městečko, kterým protéká řeka Malše), ale pracoval jsem v Českém Krumlově jako vrchní číšník v hotelu Vyšehrad. Český Krumlov je sice krásné historické město, ale spíš pro oko než pro život. Už i tehdy to bývalo město plné turistů. A já, vzhledem ke své profesi, hledal spíše klid a soukromí, tak jsem zůstal v Kaplici, a to celých dvaapadesát let. Nikdy jsem toho nelitoval, naopak. Poznával jsem okolí, nejprve blízké a pak i to vzdálenější. Napřed sám a potom s rodinou. Například když synovi bylo deset let, prošli jsme spolu povodí Malše od rakouských hranic až do Říma. Nebo jsme pořádali jednodenní výlety do Novohradských hor, samotných Nových hradů, Tereziánského údolí k vodopádu, Žumberku. Mým oblíbeným místem byl výlet na Dobrou Vodu u Horní Stropnice, kde jsem vydržel hodiny sedět na lavičce nad poutním kostelem a sledovat nádhernou Třeboňskou pánev. A věřte mi, že všední starosti se mi zdály malicherné a nicotné. Pohled na přírodu, stavby, ať už kostely, hrady, nebo stará obydlí, která naši předkové uměli zakomponovat do krajiny, kde neruší, ale zdobí, měl na mě velice relaxační efekt.

Závěrem bych chtěl ještě popsat příhodu, která se mi stala, když jsem pracoval v Českém Krumlově jako číšník. Jednoho dne jsem se potkal se starším, příjemným pá-nem, který emigroval v roce 1949 z Československa do Anglie. Byl to holič, který si na předměstí Londýna zřídil malý salon. Po stěnách holičství rozvěsil barvotisky českých památek jako Karlštejn, Křivoklát, Hluboká nad Vltavou, Hradčany a další. Tedy žádná *Slovanská epopej*, ale klasické české srdcovky. Scházeli se tam čeští emigranti z ce-lého Londýna, ze všech společenských vrstev. Scházeli se tam ani ne tak proto, aby se nechali zušlechtit, ale především proto, aby si zavzpomínali a někdy se i dojímalí nad starou vlastí.

Se mnou je to podobné, jenom s tím rozdílem, že já bych své rodné Čechy nikdy dobrovolně neopustil. Jsem totiž neklidnější, když mám českobudějovickou Černou věž maximálně do vzdálenosti 50 km v zádech.

Čechy jsou můj Domov a jižní Čechy jsou můj Hrad!

DS Dobrá Voda, pracoviště Chwalkov

*Václav Kliment, *1947*

Marie Kočerová

Kraj se mění, ale zůstává domovem

Narodila jsem se v roce 1930. Mé vzpomínky na mládí začínají v roce 1936, kdy jsem začala chodit do obecní školy. Od nás od *Verku*, jak se tenkrát říkalo, chodilo se zkratkou přes kopec, vyšlapanou cestičkou mezi poli. Dnes ta cesta již neexistuje, byla zorána. Do měšťanky jsem chodila také přes kopec, ale se strmým stoupáním. Cesta byla delší, ale s krásným výhledem na Klet' a celé pohoří Blanského lesa až k vrcholu Kluk. Naše rodina bydlela v domku o dvou místnostech s *WC* a verandou. Zahrada byla trochu větší, pěstovala se zelenina a na dvou *šňorcích* brambory. Bylo tudíž pořád co dělat.

Za plotem naší zahrady tekl potok, který se vléval do řeky Vltavy a tvořil jeden z jejích přítoků. Na zřícenině hradu Dívčí Kámen jsem si chodila hrát spolu s ostatními dětmi na schovávanou. Ke hrám bylo toto místo jako stvořené. Ze zdi vysoké asi deset metrů, po které jsme běhali, byl krásný výhled na řeku Vltavu se třemi zákrutami. Uprostřed hradního nádvoří jsme si s kamarády dělali ohýnek a opékali chléb. Domů jsme se vraceli okolo zmíněného potoka, který tekl od obce Brloh s přítokem z Kletě. Tenkrát ještě okolo potoka kvetly *žlutouňky* blatouchy a na stráni u lesa slzičky panny Marie. Dnes už tyto kvítky v těchto místech nerostou, z nějakého důvodu vymizely. Také potok už není průzračný, jak býval před 80 lety. Pstruzi i raci také zmizeli. Je mi to moc líto. Ale přesto je to můj kraj a domov, který miluji, a tady jsem doma.

CSS Staroměstská

*Marie Kočerová, *1930*

Dobrovodské zrcadlení 2024

Můj dům, můj hrad aneb tady jsem doma | 73

Miloslav Kubíska

Útočiště před světem

Pocházím z rodiny, kde nás bylo šest dětí, dříve to byla běžná záležitost, mít více dětí. Zvláště u těch méně majetných. Já byl pátý v řadě. Jako jediný jsem dostal vzdělání, vystudoval jsem střední školu, která mi byla pro další život potřebná.

Bydleli jsme na předměstí, měli jsme koupený svůj dům na dluh (hypotéku) v Kamenici nad Lipou. Byla to spíše taková chudinská čtvrť, neměli jsme ani pole, ani hospodářství. Tatínek byl obyčejný dělník. Naše rodina žila v době, kdy jsme neměli elektřinu, svítilo se petrolejkou, vodovod ani jiný zdroj vody, jako třeba studnu. Hygienické poměry byly dost bídné – na dvoře stála dřevěná kadibudka. Zdrojem obživy pro nás byly dvě až tři kozy, které nám poskytovaly mléko, dále slepice, husy, které sama maminka chovala, nebo káčátka. Stalo se, že i slepice nám vyseděly husí vejčička. Měli jsme blízko menší potůček, přímo za zahrádkou. Bylo to výborné místo právě pro drůbež. Tatínek posekával a vysekával trávu kolem silnic a polností. Jako děti jsme museli přispívat do domácnosti tím, že jsme pracovali. Měli jsme malou lampu, kterou jsme si přenášeli, abychom viděli, třeba když se dralo peří. Maminka při tolika dětech musela vynaložit obrovské úsilí, abychom přežili a uživila nás. Maminka na zakázku prala v dřevěných neckách prádlo manželům, kteří byli koncipienti, pracovali jako asistenti advokátů nebo soudců. Prala také rodině Novotných, pan Novotný byl hudebník. Byl výborný harmonikář a měl menší kapelu. S maminkou se dohodli, že jim bude prát prádlo (nabírala se voda z veřejné studně a pak se ohřívala), používalo se mýdlo s jelenem, prádlo se bělilo na trávě.

Jak říkám, maminka mi *vyprala housle*. Housle dostala místo peněz od rodiny koncipientů jako dar. Housle byly tenkrát nové, i pouzdro k nim bylo. Na ně mě tenkrát učil hrát ředitel kůru a hrál jsem podle notových předloh pana Jana Maláta. Hrával jsem i větší mše, například půlnoční. Pamatuji si, jak jsem hrdě chodil po náměstí s houslemi, když jsem chodil hrát do kostela. U nás se hodně zpívalo, ale nikdo se kromě mě na žádný nástroj neučil, žádný nedostal. Výuka na housle mi dala základ, abych se učil sám hrát na trumpetu. Trumpetu jsem tenkrát dostal od strýce, který ji přivezl ze Sudet, kde bydlel, a do té doby na trumpetu nikdo nehrál. Myslím, že ta trumpetu byla asi po Němcích. Naproti nám bydlel *trumpeták*, do notové osnovy mi psal vše, i jakým prstem se mačká klapka. Housle jsem tedy odložil a přešel na trumpetu, pro housle totiž nebylo takové uplatnění v kapelách. Hrával jsem do 70. let v místní dechovce Kamenická dechovka. Hrávali se mnou výborní muzikanti, kteří hrávali vojenskou dechovku jako profesionálové.

Uvědomoval jsem si, co pro mě rodiče, rodina a domov znamená, co pro mě rodiče udělali, navždy je to pro mě místo, kde jsem se narodil a prožil nejhezčí léta, myšleno do konce základní školy (učil jsem se výborně), vzali mě na dvouletou obchodní školu, bohužel na čtyřletou školu nebyly peníze. Domov mám spojený s dobou druhé světové války, kdy jsme dostávali potravinové lístky, kde ke každému nákupu jsme museli lístky předkládat, na potraviny i průmyslové zboží. Snažili jsme se vyprodukovat vlastní potraviny, jako například drůbež, chovali jsme prasátko, většinou jedno za rok, kozí mléko se hodilo i jako surovina na další vaření.

Vařily se většinou hutné omáčky, polévky. Pekl se chléb, který se zadělal v díži, a vykynuté *bochníčky* jsem vozil na trakaři k pekaři.

Domov jsem vždy vnímal jako bezpečí, azyl, útočiště proti nepřízni světa, kde se dodržovaly rituály a zvyky, stejně i místo, kam se vraceli sourozenci i přesto, že měli svoje domácnosti. V našem domě dožili oba rodiče. Tenkrát měl o náš dům eminentní zájem městský úřad, který ho po smrti rodičů koupil, a všichni jsme dostali podíly, které nám náležely.

Na domov vzpomínám s ohromnou láskou, úctou a obrovským vděkem.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Miloslav Kubíška, *1930*

František Michner

Moje druhá rodina

Narodil jsem se v roce 1940 v Kvítkovicích. Moje první vzpomínky se pojí s tím, kam jsme s kluky chodívali na kopec a dívali se na letadla, která dělala nálety na České Budějovice. V Kvítkovicích jsme bydleli s babičkou, sestrou a rodiči. Němci utíkali z fronty a jednoho dne k nám vtrhli vyhladovělí a chtěli nám vzít bochník chleba. Maminka se s nimi začala o chleba přetahovat, štěstí, že babička uměla dobře německy a bochník jim dala, Němci totiž chtěli maminku na místě zastřelit. Jako malý jsem chodíval chytat s kluky do potoka raky.

Válka skončila a rodiče koupili domeček po Němcích v Šindlových Dvorech. Jako malý kluk jsem byl hodně nemocný, pamatuji si, že jsem měl pětkrát zápal plic. Vždy jsem se z toho však dostal. Lékař doporučil, abych změnil vzduch, a shodou okolností se mamčinina sestra vdala na Slovensko, vzala si Maďara. Strýc pro mě ze Slovenska přijel a odvezl mě na měsíc na Slovensko, kde byl čistší vzduch. Změna prostředí mi pomohla, rehabilitoval jsem takto v okrese Galanta asi 50 km od hranic. Pamatuji si i na zdravou stravu, hlavně zeleninu. Teta zadělávala bochníky chleba a lidé si je nechávali péct v místní pekárně. Na návsi byla *artéská studna*, kam chodívali lidé pro vodu, a čerpali ji asi z 200m hloubky. Na Slovensko jsme později jezdívali i s manželkou.

Doma jsme měli zvyk, že skoro každou neděli maminka pekla králíka (které jsme chovali) s knedlíky a zelím. Já se naučil vařit a musel se více osamostatnit, protože tatínek jezdíval u dopravního podniku s autobusem a maminka dělávala na směny v českobudějovické *tabačce*, později i sestra. Když mi bylo 14 let, moc se mi líbili koně, pomáhal jsem místnímu sedlákovi zapřahat je a starat se o ně. Přál jsem si studovat na zeměděl-

ském učilišti, obor živočišná výroba. Rok jsem byl v učilišti, po roce jsem se přihlásil na statek do Nového Dvora u Lhenic. Na statku se chovalo asi sto koní, tam jsem byl asi dva roky. Tatínek i strýc byli šoféři. Živé koně jsem vyměnil za koně pod kapotou a začal jsem dělat závozníka, jinak jsem dělal *šmíráka* u buldozeru, tenkrát člověku stačilo, že byl zaškolený. V 18 letech jsem měl svůj buldozer a jezdíval jsem s ním po krásách okresu. Bývala to doba, kdy se rozorávaly meze, budoval se *socialismus*. V 18 letech jsem si udělal řidičský průkaz skoro na vše, mimo autobusu jsem mohl jezdit se vším.

Přišel čas, kdy jsem měl jít na vojnu, tak jsem se vydal na vojenskou správu, jestli na mě nezapomněli. Od vojny mě zachránila situace, kdy náš podnik měl málo *buldozeristů*, tak jsem dostal odklad.

Jednou jsme měli zakázku ve Vlkovicích, měli jsme vyhrnovat bláto z místního rybníka. Bydleli jsme dva měsíce v maríngotce a večer se chodívalo za holkami. Tady jsem se seznámil se svou budoucí ženou, která musela zůstat v místě bydliště, dělala v rostlinné výrobě, na rozdíl od její sestry, která studovala v Praze chemicko-technologickou průmyslovou školu. Chodívali jsme do místního kina. Psal se rok 1959, bylo mi sladkých 20 let. Ve vsi byla velká hospoda, kde bylo teplo, a hráli jsme se u pece. Cítili jsme se moc hezky.

V té době jsem toužil koupit si motorku, na které bychom jezdili za holkama do Vlkovic. Našetřil sem si na motorku *Jawa kývačka 350*, koupil si ji v obchodě *Brouk a Babka* ve 4. patře za 10 500 Kčs. Jezdíval sem na ní i do práce. Jednou jsem za Vranínem dostal smyk, to jel se mnou i můj kamarád, který z motorky vypadl. Nikomu se nic nestalo. Zachránil mě kožený kabát a přilba, pod kterou jsem nosil i baret, aby mě nedřela.

O rok později jsem nastoupil na vojnu do Žatce. Odtud nás odvezli do Terezína, byl jsem přidělen jako řidič, tak jsem pobýval rok. Po návratu z vojny v roce 1963 jsem se oženil. S manželkou jsme v té době bydleli u jejích rodičů, jmenovali se Nováčkoví. Soužití s nimi bylo krásné, plné úcty, lásky a vzájemné pomoci a péče. Tchán s tchyní byli jako moje druhá rodina. V té době se vše předělávalo, byl to tenkrát trend. Bylo mi líto, když se zbourala krásná starodávná pec. Švagr udělal plány na přestavbu. Pamatuji si, že v domě byla dřevěná podlaha, na kterou manželka s tchyní zaklekly a drhly ji na kolenou. Podlahy byly dřevěné, protože bylo hodně dříví, měli jsme asi 3 ha lesa. Manželčini rodiče museli kus svého hospodářství dát k užití *JZD*. V domě jsme bydlely dvě generace, my jsme bydleli na *vejměnku*, poté jsme se přestěhovali do *sedničky*, která dříve sloužila

pro služby a pomocnice v domácnosti. Psal se rok 1965 a narodila se nám dcera. Tchán s tchyní pomáhali, tchyně si ji dokonce brala do práce, pracovala v prasečáku. Velká přestavba domu nastala v roce 1965. Za domem byla *záhumenka*, kde se pěstovalo vše pro vlastní potřebu. Pamatuji si, jak jsme s manželčinými rodiči chodívali kosit trávu. Dům byl velký, veprostřed stával dvůr, kde bylo hnojiště. Chovala se kráva, stloukalo se máslo v *máselnici*. V roce 1975 se zbourala po dohodě s *ŽZD* stodola, zasázel jsem na její místo ořechy, *papíráky*. Dům a domácnost byl především o práci a povinnostech, ale i tak jsme si našli čas na odpočinek.

Manželka dostala jednou zájezd letecky do Rumunska, vzhledem k tomu, že dcera byla malá, tak se manželčini rodiče ujali péče a my mohli v klidu na 14 dní odletět na dovolenou. Společně jsme takto bydleli do doby, než odešla tchyně, která těžce onemocněla. Zemřela v 60 letech. Tchán zůstal sám, byl moc statečný. Nakonec odešel v 82 letech.

8. 8. 1988 měla manželka autonehodu, problém byl v bezpečnostním pásu, v autě se naklonila a řízení stočila do stromu. Pamatuji si, jak se její zlatá náušnice zabodla do přístrojové desky. Paradoxně se v tento datum konalo hodně svateb. Autem jsem vozil manželku na rehabilitace a staral se o ni, když nemohla chodit. Naučil jsem se dokonce vařit například guláš, srdce na paprice, kapustové zelí, bramborové knedlíky. Vařilo se od oka a nikdo nechtěl jiné knedlíky než ty ode mě. S tchánem jsme si denně povídali, on chodil posedět do kuchyně před obědem a já vařil. Byly to moc hezké časy, byl jsem taková žena v domácnosti. Na tchána nemohu zapomenout, co tchán odešel, nikdo zde nebydlel. Místnost sloužila na přespání pro návštěvy. V domě bydlel syn, než se přestěhoval. Žilo se nám společně dobře. Dům bude rozdělen na polovinu a každé z dětí dostane svůj podíl. Součástí majetku byly i polnosti, tchyně přepsala majetek na mě i mou ženu. Polnosti zdědí dcera a syn. Velký kus zahrady se prodal, už nebylo tolik síly, abych vše zastal. Staral jsem se o dům, zahradu, skleník a pravidelně navštěvoval manželku tady v domově na Dobré Vodě celých 5 let. Vzhledem ke zhoršení zraku jsem přestal jezdit a auto věnoval vnukovi. Rozhodl jsem se přijít za manželkou. Zatím si tady v domově zvykám a na svůj domov vzpomínám s láskou.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*František Michner, *1940*

Václav Musil

Můj domov a voda

Domov byl pro mě něco posvátného, opravdu u mě platí: „*Můj dům, můj hrad*.“ Doma jsem se cítil ve Zbraslavicích, je to městys u Kutné Hory, kde je velké letiště. Pamatuji si, že tady byla překrásná pláň, odkud jsme pouštěli s kamarády letadýlka. Ve Zbraslavicích jsme bydleli v činžovním domě, byli jsme v nájmu. Bydleli jsme v domě ještě se dvěma rodinami. Měli jsme jednopokojový byt. Kuchyňka jak *prádýlka*, akorát ložnice byla velická, spali jsme tam celá rodina, tedy čtyři. Na dvorku byly kurníky a králíkárna. Na dvoře jsme si dělávali ohýnky, kde jsme chtěli opékat ryby. Napadlo nás si jídelníček trošku zpestřit uvařenými raky, sedávali jsme u ohýnku a pochutnávali si na nich. Bohužel jsem se raků přejedl, od té doby už jsem je nechtěl ani vidět! Často jsme taky měli pečeného králíka, maminka uměla výborně vařit.

Majitelé byli Nácovští, pan Nácovský měl holičství. Mluvílo se o nich i na *Svobodné Evropě*. Všude kolem mého domova byly potoky a rybníky, což pro mě jako pro rybáře byla pastva pro duši. Většinou jsem z domova k vodě utíkal, když jsem měl čas, a rodiče mě často hledali. V případě, že doma věděli, kde jsem, nosili mi oběd až k vodě. Byl to pro mě rybářský ráj. Původní domov a místo, kde mám své kořeny, jsou a budou vždy Zbraslavice, místo, kde jsem se narodil. V mých osmi letech tatínek jezdíval do Brna, pracoval tam celý týden, vracel se na víkend domů. Jednou přijel s tím, že jsme dostali v Brně byt a budeme se stěhovat. Vůbec se mi nechtělo, byl jsem smutný a našťvaný. Byl to pro mě šok, že opouštím prostředí, které mám tolik rád, jako např. *Mokrová skála*, což byl zatopený lom, krásné potoky a samozřejmě kamarády.

Jeden můj kamarád se jmenoval Chobot, jeho tatínek byl správcem letiště. Chodíval jsem na letiště, kdy jsme vytahovali na laně větroně, a já se naučil zároveň jezdit traktorem. Na letišti mě to moc bavilo. Můj kamarád se musel také stěhovat, dělal do slova scény, že se nechce stěhovat nikam. Rodina Chobotova měla tenkrát krásnou vilu. Kamarád Chobot se odstěhoval nejen ze Zbraslavic, ale i z mého života. Už jsme se nikdy neviděli. Naše rodina se odstěhovala do Brna v roce 1948. Pamatuji si, jak jsme přijeli do Brna vlakem, kde bylo přistavěné nákladní auto a odvezlo nás na okraj Brna – Horní Heršpice. Výhoda byla, že jsem nebyl blízko centra. Trvalo mi dlouho, než jsem si našel kamaráda, snažil jsem se mezi ně zapadnout. Byli to takoví lumpíci. Řekli mi, že jestli chci patřit do party, musím něco donést. Uvědomoval jsem si, že něco doma vzít je proti křesťanskému přikázání, a byl jsem vychováván k mravnímu chování. Nakonec jsem ukradl tatínkovi dalekohled, který získal po Němcích, byli to letci skupiny *Junkers*. Se třemi stačili odletět a tři vyhodili do povětří. Po letadlech zbyly velké krátery, které se zaplnily vodou, já si tam nanosil linky a karásky a měli jsme další prostor na chytání. Šéf naší dětské bandy se jmenoval Fred, ale říkali jsme mu Ferda. Když viděl můj dar pro skupinu, zhodnotil, že mě vezmou na milost a mohu do party patřit. Kousek od tratě naše parta vybudovala obrovský bunkr. Pamatuji si, jak seděl v tureckém sedu a přijal mě do party. Tatínek hledal dalekohled, svedl jsem to na stěhování, i když jsem moc dobře věděl, že jsem dalekohled vzal. Tatínek už ho nikdy nenašel. Postupem času jsem zjistil, že jejich největší zábava bylo chodit krást. Nejvíce se kradla zelenina. Do party patřil jeden Bulhar, jmenoval se Terziev, a jeho tatínek vlastnil obrovské pozemky kolem Svratky, kde měl velké plantáže s rajčaty, paprikami, kedlubnami a kvěťáky. Terziev měl největší radost, když kradl z vlastního. Sedávali jsme a ládovali se nakradenou zeleninou.

Teplo domova vytvářelo i to, že rodiče byli dobří a nosili mi oběd, já jsem se najedl a chytal jsem dál. Za to jsem domů nosil ryby. Pamatuji si, jak mi můj bratranec dovezl kus stříbrné rudy, ten jsem si odvezl později do Brna, když jsme se stěhovali. S bratrancem jsem měl plno zážitků od vody, chytávali jsme na *šusterku* (bramborové těsto, které bylo opečené). Jednou jsme nechali nahozené pruty do druhého dne a chytli jsme obrovského kapra, měl asi šest kilo. Poté jsme měli hostinu u Štěpánků, tedy u mého strýčka a tety.

Vzpomínky na domov se mi poji i s tím, když jsem vyřezával z lipového dřeva koníčky, vojáčky. Tatínek mi sehnal skalpel a šlo to úplně samo. Dělal jsem si radost sobě i ostatním.

Domov je tam, kde jsem se cítil dobře.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic

*Václav Musil, *1940*

Božena Nováková

Dům číslo 1

Narodila jsem se v Horních Slověnicích u Nováků v domě číslo 1. Měla jsem dalších pět sester, já jsem byla druhá nejmladší.

Tatínek nechal postavit velké stavení, vlastně takové hospodářství, před více než sto lety. Maminka pocházela z Kališť u Českých Budějovic. Vyrůstaly jsme v Horních Slověnicích, do obecní školy a do měšťanské školy jsme chodily v Lišově, s rodiči jsme chodily na pole, louky. Kolem baráku jsme do *všeho daly ruce* a od 15 let jsem už pracovala stejně jako rodiče. Byla jsem nadaná v malování, hlásila jsem se na uměleckou školu, bohužel mě nepřijali, protože můj otec byl *kulak*. Rodiče měli polnosti asi 30 hektarů, nakonec bylo vše v době komunismu znárodněno.

Pamatuji si, že v domě byla kuchyně, další tři místnosti ještě mimo – ložnice, špajz na potraviny, měly jsme později každá svůj pokoj, když jsme byly větší. Práci jsme měli doma jasně danou, ráno jsme vstávali brzy a po snídani si každý šel po nějaké práci, například pracovat na louku, obracet seno, pole, na půdu, jednotlivou práci určovala maminka. Nejmladší sestra Liduška, tu hlídala babička s dědou, a trávili jsme všichni společný čas při práci. Doma jsme chovali krávy, telátka, prasátka, koně se využívali na práci v zemědělství. Pamatuji si, že když se zatopilo, aby se oheň rozhořel, a maso se udilo v komíně, konkrétně vepřová šunka, udilo se teplým kouřem. Doma jsme měli kachlová kamna, kde jsme se sestrou lehávaly. V chodbě byla pec na pečení chleba nebo koláčů. Koláče se zadělávaly v díži. Domov si pamatuji, že jsme měli všichni k sobě úctu a měli jsme se rádi a byli jsme na sebe hodní, nikdo se nechoval zle. Naposledy jsme v domě bydlely my dvě se sestrou Liduškou. V současné době je dům opravený, je tam

zamčeno a s největší pravděpodobností se prodá. Dům má veliký dvůr, zahradu a na dvoře bývaly slepice, husy, prasátka v chlívků, kurník na slepice.

Pamatuji si, že jsme měli velkou zahradu, kde bývalo plno stromů a tráva, kde se pásala kráva a ovce. Ovečky se stříhaly, vlna se odvážela na zpracování a z vlny jsme potom doma pletly s maminkou a sestrami svetry. Chodívali k nám lidé a měli zájem o domácí vlněný svetr. Vzpomínám a přemýšlím, co se stane s domem. V domově tady není zle, jsme tady spokojené, moc dobře se tady o nás starají. Nebyla jsem zvyklá, že nám někdo připravuje stravu a věci.

Domov vnímám jako péči a vzájemnou pomoc, a to je důležité.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Božena Nováková, *1934*

Jan Novotný

Tam, kde jsem byl, byl jsem rád

Bydlel jsem u rodičů až do vojny, byli jsme *zpožděné ročníky*, rukoval jsem v roce 1950. Odbyl jsem si vojnu a musel jsem odejít z domova pryč. Začal jsem si vyřizovat občanský průkaz. Dostal jsem příkaz dojít na pracovní úřad, kde mi řekli, že musím odejít pracovat jinam. Kamarád, který pracoval na pracovním úřadě, mi řekl, ať raději odejdu, nebo mě zatknou. Konkrétně jsem měl odejít do Frýdku-Místku do železáren. Všichni, co byli se mnou stejný ročník, museli odejít pryč, kamarád z vesnice šel do uhelných dolů, někteří do Jáchymova. Problém u mě byl ten, že rodiče byli zemědělci, a to v době normalizace a znárodnování. Můj nucený odchod byl takovým donucovacím prostředkem. Rodiče měli asi šest hektarů polí, dva hektary luk a několik hektarů lesa. Tehdejší režim dával rodičům pokuty za nesplnění dodávek. Například dříve se zpracovávalo mléko i na máslo, ale v 50. letech se všechno mléko dávalo do mlékárny, svého času byly zaplombované i odstředivky na mléko.

I když se mi nechtělo, nakonec jsem odešel pracovat do Pacova jako pomocník u elektrikářů. Patřilo to tenkrát nějakému panu Šustrovi. Bylo nás tam zaměstnáno asi čtyřicet, spadala pod nás pobočka v Obratani a Košetících. Bydlel jsem ve vesničce Horní Světlá u obce Bradáčov, vesnička, která měla asi dvacet chalup, a rodiče tady měli hospodářství. Naše bydlení představovalo obytnou část a hospodářskou část – maštale, prasečák. Domů a zpět do práce jsem chodil 12 kilometrů. Vstával jsem už v pět hodin, abych byl v práci včas. Chodíval jsem přes nebezpečný úsek přes jez. Jednoho dne se stalo, že mě potkal na cestě z práce jeden muž. Když jsem mu povyprávěl svůj příběh, že musím chodit denně takovou dálku do zaměstnání, dal mi tip

na muže jménem Otta Plášil, který bydlel v místě mého zaměstnání. Poradil mi, ať zkusím štěstí a zeptám se ho, jestli by mi neposkytl přístřeší. Nastěhoval jsem se tedy blíže svému zaměstnání. Přistěhoval se k nám ještě známý Jirka Průša, soužití bylo, zkrátka... jako když bydlí tři chlapi. Bylo nám slíbeno, že když vydržíme čtyři roky a udělám si elektrikářské zkoušky, budu o platovou třídu výše. Tenkrát jsem vydělával kolem dvou tisíc.

Maminka pocházela ze Žampachu, kde měli chalupu, kterou v roce 1933 prodali, a koupili s tatínkem dům v Horní Světlé od majitele pana Smetany. Měl jsem tři sestry, s rodiči a jednou ze sester jsme bydleli v Horní Světlé. Jako jediný kluk jsem to odnášel i za sestry, tatínek byl přísný, dostával jsem někdy páskem, maminka byla dřič. Doba byla těžká, doba, kdy probíhala mobilizace, tatínek vedl hospodářství, maminka měla na starosti domácnost, podobně to bylo i s penězi, tatínek do společné kasy dával peníze z prodeje dobytka, za obilí a maminka z prodeje mléka.

Když jsem odešel na vojnu, pomáhala rodičům nejmladší sestra Anežka, přivydělávala si na brigádě, pracovala na čištění brambor přímo na poli.

Oženil jsem se na podzim v roce 1954. Dostali jsme byt u místních v Obratani, kteří měli konzum. Když jsme se vzali s mojí paní, bydleli jsme v jedné podkrovní místnosti. Byla to garsoniéra, koupili jsme si kredenc, rozkládací gauč, na kterém jsme spali, a jednu trojdílnou skříň. V bytě jsme bydleli sedm a půl roku. Sociální zařízení jsme měli společně se sousedy na chodbě. Když jsme se chtěli vykoupat, musel jsem vytáhnout vodu do vany a v kýblu vynosit teplou vodu. Domácnost byla skromně zařízená, manželka vařila na dvouvařiči a v elektrické troubě. Dostali jsme tenkrát slevu na provoz elektrické energie. V Jistebnici jsem se tenkrát potkal s ředitelem státního statku a dostal nabídku na údržbáře. Sehnal nám byt kousek od Tábora, který byl v patře patrového domu, hlavně na dvoře byl hnůj a plno much. Bydlení se nám tenkrát vůbec nelíbilo. Za čas přišel ředitel znovu s tím, že by bylo možné bydlení v Táboře, ale bylo by třeba udělat byt nejen pro sebe, tak předělat se musela i kancelář, já měl pomoci s instalací elektřiny. V té době jsem potřeboval *převodku* z pelhřimovského národního výboru, že se mohu odstěhovat do okresu jiného. Byt byl kousek od tábořského divadla a hotelu Střelnice, byl situovaný do Holečkových sadů, kousek od Rejlkova náměstí. Z bytového domu je nyní škola. Nastěhovali jsme se s manželkou a dcerou v roce 1962. V ložnici jsme z důvodu úspory místa nechali gauč. Pracoval jsem jako elektrikář po

různých farmách, dojížděl jsem na pionýru, podnik mi dokonce koupil firemní a nabídl nám udělat si řidičské oprávnění. V případě, kdy bychom zkoušky neudělali, museli bychom si autoškolu platit sami. Já jsem si udělal řidičské oprávnění na více kategorií.

Život běžel a my se po sedmi a půl letech rozhodli postavit si svůj dům, dostali jsme nabídku bezúročné půjčky asi 16 tisíc korun. Sehnal jsem parcelu, kde začal růst náš dům, který měl jak sklepy, tak podkroví. Manželka tenkrát získala práci jako uklízečka a já jí pomáhal nosit uhlí do kanceláří na topení, vynosil jsem většinou tak 50 uhláků, abych manželce ulevil. Žena za pár měsíců získala práci v pekárně. Zanedlouho jsem sháněl zaměstnání já sám. Nakonec jsem nastoupil do *JZD Chýnov*. V současné době nikdo v domě není, je opuštěný. Měl jsem nemovitost – chalupu, kterou jsem prodal, a podělil obě dcery.

Do svého domova bych se rád podíval, je to mé velké přání.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Jan Novotný, *1928*

Jana Pešková

Můj dům, můj hrad!

Já jsem doma všude v Čechách už jen proto, kolik slavných básníků, spisovatelů, malířů a hudebníků vyneslo tuto krásnou zemi k nebesům! Přesto jsou místa, kde jsem byla nejšťastnější. Doma u mámy, táty a se sourozenci v domečku se zahrádkou blízko rybníčku a lesa. Dětská fantazie má velice široký rozměr a v dospělém životě člověk hledá to, o co tou dospělostí zákonitě přišel. Není to snadné, ale touha mu nedá pokoj, dokud si nenajde alespoň náhradu za to původní.

Již nemusí být domek se zahradou – postačí byteček, hlavně čistý, útulný a s někým, koho má člověk rád a je jim spolu dobře.

Lidé se odjakživa přemísťují za prací, někteří neváhají jít za hranice, jiní jsou schopni se přizpůsobit na druhých, ale více je těch, co budují a staví domy a své hrady. Znovu se vrátím k lidem, kteří proslavili ve světě tuto zemi, a nemnoho jich tam zůstalo, většina nepřekonala touhu a lásku k vlasti a vrátila se zpět *DOMŮ*. Krásné české přísloví říká: „*Všude dobře, doma nejlíp.*“

Nejkrásnější město je Praha! Kněžna Libuše mu prorokovala slávu a zaručeně se nepletla! Co vše toto překrásné město dnes nabízí, je až k neuvěření, a to jen proto, že naši předci zde byli doma a stavěli nejen překrásné hrady a zámky. A co takhle Šumava, Beskydy, Lipno, České Budějovice, Český Krumlov, Luhačovice, Olomouc, Hřensko, Karlovy Vary a jiné a jiné! Celá naše malá zemička je tak překrásná, až se tají dech.

Domov je tam, kde je člověku moc dobře, a pokud má kolem sebe rodinu, přátele, dobré sousedy a práci, nemusí bydlet na hradě, postačí čistý, útulný byteček, ve kterém

si za celý svůj život nahromadí různé *serepetičky* připomínající zážitky a vzpomínky z dřívějších let, život utíká jak voda, člověk zestárne a nemá již tu vitalitu si ten hrad, domeček nebo byteček opečovávat tak jako dříve! Je na čase, aby ho zaměnil za jiný, kde je také dobře a kde najde nový domov, tak jako já zde v Dobré Vodě.

Asi jsem měla štěstí, jsem jak na hradě a lidé jsou zde skvělí. Přeji každému takové štěstí!

Nakonec přijde poslední fáze bydlení – pro někoho báně nebeská, pro jiného brána pekelná, to ovšem rozhodne *TEN* nahoře – padni, komu padni!

Už teď jsem zvědavá, s kým se tam potkám!

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic

*Jana Pešková, *1946*

Marie Podskalská

Domov je láska a bezpečí

Když jsem se narodila, naši bydleli v Lišově, já se narodila v porodnici v Českých Budějovicích v roce 1947. Celý život jsem v Lišově žila. Tatínek sem šel jako svobodný za řemeslem z Jindřichova Hradce, když se živnost uvolnila právě tady. Nebyly tenkrát prostředky, jak se dopravit, proto objížděl jednotlivé vesnice na kole, někdy musel u lidí i přespát. Náš dům měl velmi zajímavou historii svého vzniku. V době, kdy se dům stavěl, byla kolem spíše hospodářská stavení, a v době, kdy chtěl tatínek stavět, musel se domluvit na hlubockém Schwarzenberském panství, aby dostal pozemek. Pozemek představovala pole, proto se muselo nechat dozrát obilí, sklídilo se a pak se mohlo začít stavět. Plány na dům si tatínek nechal vypracovat. V té době se stavělo hlavně svépomocí, stavěl tatínek, ale také spousta řemeslníků. Tatínek byl vyučený, učil se čtyři roky v Plzni kominíkem. Po vyučení nastoupil do první světové války, v době války pobýval v Itálii. Tatínek byl ve válce jako hlavní zahradník svého velitele. Velice ho inspirovala architektura a italská kultura.

Náš dům se začal stavět v letech 1926 – 1927. Rodina tady bydlela celý život, v domě, který postavil tatínek. Tatínek si ho nesmírně vážil, byl zvyklý na parkovou úpravu. Ten samý dům měl náš soused, byly jen tyto dva domky, ty byly jediné v Lišově. V Lišově byl takový ten český styl chalup, my jsme spíše měli dům – vilku. Vzpomínám si, zahrada byla plná ovocných stromů, zeleniny, okrasných keřů, květin. Místo, kde tatínek rád relaxoval, a vlastně i zbytek rodiny. Byla to tatínkova pýcha. Začátkem této architektury byla například v Českých Budějovicích stará *Hardmuthova vila*.

Tatínek měl na zahradě pro lidi postavený altánek, trávili jsme tam odpoledne, jako děti jsme po zahradě běhali a maminka měla po celou dobu zajištěnou čerstvou zeleninu a čerstvé ovoce, které zpracovávala. Na zahradě jsme chovali králíky, vždy jsme měli plnou králíkárnou, já je měla pojmenované. Králíci přiběhli dokonce na jméno. Maminka říkala: „*Když ti ho bude líto, špatně se bude ten králík zabýjet.*“ Doma jsme měli také husu, sedávala v chlívku v *posedě* a musela se vykrmit domácími šiškami, aby přibírala. Pamatuji si, jak jsem chodívala šiškovat husu a svítila si při tom baterkou. Maminka pekla domácí šišky, a když přišel čas, zabýjela se husa na svatého Martina. Dům byl poměrně prostorný, s ložnicí, obývacím, kuchyní, příslušenstvím a nahoře s obrovskou půdou. Nesmím zapomenout na sklep, byl důležitý na uskladnění potravin, hlavně ovoce a zeleniny.

Doma jsem bydlela já, sestra, maminka s tatínkem a neteř mojí maminky. V domě po rodičích jsem zůstala dále. Když mi bylo 15 let, tatínek zemřel, začala jsem hodně pracovat doma. Hrnula jsem se do všeho a ničeho jsem se nebála, dělala jsem, co bylo třeba. Dělalo mi dobře, že mohu pomáhat a starat se, což mi vydrželo až do stáří, mamince jsem pomáhala a začala jsem se starat i o opravy domu, například opravy okapů, nátěry apod. Jsem vděčná životu, že jsem mohla být s rodiči doma tak dlouho. Náš dům byl symbolem domova, lásky a bezpečí. A myšlenkami jsem vlastně pořád doma.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Marie Podskalská, *1947*

Alena Soukupová

Kde voní borůvkový koláč

Jmenuji se Alena Soukupová, ráda bych se s vámi podělila o svoje vzpomínky na domov. Narodila jsem se 22. ledna 1951 v malé vesničce jménem Pořežánky v domě číslo osm. Tato vesnička se nachází nedaleko Modré Hůrky a Týna nad Vltavou. V tomto domě s námi společně bydleli babička, dědeček, prababička, moje rodiče a sestra.

Celé svoje dětství až do devatenácti let jsem prožila v Pořežánkách. Na tuto vesničku a svůj domov ráda vzpomínám. Bydleli jsme v chalupě, kde byly tři místnosti s kuchyní a předsíňkou. Prababička bydlela naproti na *vejměnku*. Často také vzpomínám na společné večery, kdy jsme se scházeli u stolu na večeři. Nebo na staré hodiny, které visely naproti stolu.

Své školní roky jsem strávila ve dvou malebných vesničkách Modré Hůrce a Dolním Bukovsku. V Modré Hůrce jsem byla od první až do páté třídy. Po páté třídě jsem nastoupila do měšťanské školy v Dolním Bukovsku. Ráda vzpomínám na svého pana učitele, kterého jsme měli na náboženství.

Další vzpomínka je na místní kapličku v Pořežánkách, která stála přímo naproti naší chalupě. O kapličku jsme se jako děti staraly, nosily do ní květiny a chodily se do ní modlit. Byla nedílnou součástí našich životů.

Také ráda vzpomínám na velké lesy, co byly kolem naší vesnice, a na houbaření. Každý podzim jsme chodívali do lesa na houby s košíky a noži. Ta radost, když jsem pod mechem nebo listím našla hříbka nebo lišku! Kolikrát jich bylo tolik, že jsme nevěděli, co s nimi. Nebo borůvky, které jsme každé léto sbírali na svých oblíbených místech.

Maminka nám pokaždé upekla výborný borůvkový koláč a my jsme seděli a čekali na první kousek koláče.

Rybníky kolem Pořežánek byly dalším místem, kde jsme spolu s kamarády trávili spoustu času. V létě jsme se chodili koupat do místního rybníku, někdy jsme u vody byli i celý den. Na loukách jsme hráli různé hry, z nichž nejoblíbenější byla vybíjená.

Vzpomínky na Pořežánky jsou plné krásných okamžiků strávených v přírodě, mezi přáteli a rodinou. Moje doma bylo a vždycky bude v Pořežánkách.

*CSS Staroměstská
Alena Soukupová, *1951*

Vlasta Šafářová

Můj domov, který hrál na těle i na duši

Narodila jsem se roku 1930 v Jindřichově Hradci, za tři roky se narodil můj bratr.

Měla jsem problémy s chůzí, problémy s kyčlemi. Tatínek mě vozil do Prahy na Karlovo náměstí a v ložnici mi postavil provizorní tělocvičnu. Lékaři poté zhodnotili, že bych po čase měla zkoušet chodit sama. Operace kyčlí u mě proběhla ve dvou letech. Lékaři se vyjádřili k tomu, že to, že jsem chodila, byla hlavně zásluha rodičů. Dědeček mi *zrychtoval* hluboký kočárek, kde jsem měla lavičku, abych si mohla, když jsem byla unavená, odpočinout. Bylo mi to asi předurčené, abych dělala sport. Hrála jsem košíkovou, volejbal a dělala jsem gymnastiku, která mě bavila nejvíc. Bylo to cvičení pod hlavičkou Sokola, takové cvičení na žíněnkách. Byla tam moc dobrá parta. Chlapci a děvčata cvičili odděleně. Chlapci hráli spíše fotbal. Můj bratr si vybral specifický sport, začal létat na větroních a byl do toho *zapálený*, i já jsem se s ním několikrát proletěla. Bratr létal až do svých 79 let. On chvátal každé ráno na letiště a já do tělocvičny. Moc jsme si rozuměli, i přesto, že jsme měli odlišné zájmy. Neměli jsme mezi sebou žádné rozepře.

Naše rodina a život bylo *svázané* s tatínkovým podnikáním a poté i mamčiným. Můj tatínek Karel Grotz se učil ve Vídni za první republiky kožešnictví, kde byl velký kožešnický salón, jmenoval se Grünbaum. Nabíral mladé lidi, aby se vyučili řemeslu. Z dědečka, který byl moc šikovný, pan majitel udělal mistra. Ve Vídni ale zůstat nechtěli, byli Češi jako poleno a chtěli se vrátit domů. Vlastně přinést své nabyté zkušenosti sem. Moji rodiče uměli výborně německy. Maminka pocházela z hospodářství, její rodiče vlastnili hospodu v Lásenici. Hospoda měla společenský sál, vedle byla *šenkovna*,

kde jsem se já jako šolačka učila točit pivo. Čepování piva patřilo prostě do naší rodiny. Maminka se po svatbě odstěhovala za tatínkem do Jindřichova Hradce, kde se učila také kožešnictví. V podniku mého tatínka měli už dělníka, vychovávali si učně. Kožešnictví, kde byl krámek mých rodičů, sídlilo v Klášterní ulici v Jindřichově Hradci a neslo jméno mého tatínka, protože měl německé příjmení Grotz, dobře se pamatovalo. Jindřichův Hradec bylo částečně město německé. Maminka šla s tatínkem v dílně. Dělník Dvořák, který se vyučil u mého tatínka, se poté osamostatnil, časem si otevřel svou dílnu a obchod. Tím, že se vyučil u tatínka, měl moc dobré jméno a záruku kvality. Rodiče nakupovali kožešiny ve 30. letech, choďoval *kontingent*, pan pošťák nosíval balíky s kožešinami až domů. Rodičům chodily balíky s celými kožešinovými kabáty od vojáků z fronty. Při zpracovávání se muselo hodně větrat. Pamatuji si, že okna byla situována na rybník Vajgar.

Kožichy se tenkrát nosívaly chlupem dovnitř a kůží navrch, vlastně co je teď módní. Nejvíce se pracovalo s kožešinami, jako je kočka nebo králík. Drahé kožešiny nosily ženy oficírů. Tatínek jednou dostal z kožešin infekci, bylo to s ním velmi vážné. Dostal celkovou sepsi. Chodíval k nám primář hradecké nemocnice a tatínka léčil. Naše rodina byla velmi společenská, hlavně tatínek, který měl spoustu kamarádů a choďoval hrát karty do hospody k Plánským. V naší rodině se pořád pracovalo, hlavně v zimě, kdy se muselo vydělat na zbytek roku, to se pracovalo běžně i 12 hodin denně. Pamatuji si, jak si jednou tatínek půjčil auto od svého bratrance, a jelo se nakupovat smaltované nádoby do českobudějovického *Sfinxu*.

O prodej v obchodě se staral dědeček, v dílničce za krámkem šel z odpadu z kožešin zimní čepice. Vnitřek čepic byl ze saténu. Moc se to líbilo Rusům, stávali u nás fronty. Ceny kožešinových výrobků vycházely někdy i na několik tisíc, například z bobra nebo stříbrné lišky. Když bývala speciální zakázka na kožešiny, jezdíval tatínek nakupovat do Prahy do firmy Skřivánek, kde dostával i reklamní časopisy, kdy si zákazníci vybírali a rozmyšleli, jak bude jejich výrobek vypadat. Po nákupu kožešin se vše třídilo a zpracovávalo. V krabicích od cukru se uskladovaly zbytky kožešin na šály, límce nebo štulce. Nic se nesmělo vyhodit. Naproti našemu obchodu a domu stávalo zlatnictví, co se týkalo cen, v té době byly srovnatelné ceny zlata a kožichů. Babička v naší rodině vedla domácnost a hlavně vařila, musela vařit pro šest lidí a hlídala nás děti. Tatínek s maminkou vedli obchod. Maminka jednou šla kožich z hranostaje ručně, než se později koupil šicí stroj. Kožich byl určen pro bohatou slečnu do tanečních.

Rodina a náš domov, který byl pro nás všechny zdrojem obživy, pro mě znamenaly hodně. Obětavost, zázemí, jistotu a to, že jsme se mohli na sebe všichni spolehnout.

DS Dobrá Voda, pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic
*Vlasta Šafářová, *1930*

Marie Vašíčková

Všude dobře, doma nejlíp

Za svůj dlouhý život, narodila jsem se před 92 lety, jsem vystřídala mnoho domů a bytů, přičemž většina z nich byla na Moravě, odkud pocházím. Když jsem se vdala, odešla jsem za svým mužem do východních Čech. Po deseti letech jsme se vrátili zpátky na Moravu. A svých posledních devět let jsme s mužem bydleli u dcery a zetě v jižních Čechách.

Chtěla bych vám vypravovat o dlouhém období svého života (od roku 1977 do roku 2015), které jsem se svou rodinou prožila na Moravě, v městečku asi 40 km vzdáleném na sever od Brna. Tehdy jsme tam získali pěkný družstevní byt v domě hned vedle nemocnice. V té době se začaly hodně stavět rodinné domy, většinou svépomocí, a i naše čtyřčlenná rodina se rozhodla, že se do stavby vlastního domu pustí. Manžel získal nevelkou parcelu v budoucí Gagarinově ulici na opačném konci města. Syn i dcera se také zapojili, oba už v tu dobu studovali na gymnáziu. Po maturitě odešli studovat na vysokou školu do Prahy, ale do nového domu se vždy rádi vraceli. Dům nebyl největší, ale byl hezky zařízený. V přízemí jsme měli obývací pokoj s jídelnou, kuchyni a také garáž. V poschodí dva větší pokoje, dva menší pokoje a koupelnu. Menší pokoje sloužily jako šatna a naše ložnice, ty větší měli syn a dcera, konečně tak měli každý svůj pokoj. Často a rádi jezdili domů, a to i později se svými rodinami. Vnučka a vnuk dokonce jako školáci u nás trávili celé letní prázdniny. Přímo v naší ulici si našli i kamarády. Žilo se nám tam dobře, měli jsme se navzájem rádi a pomáhali si.

Nic ale netrvá věčně. Ohlásilo se stáří a s ním různé nemoci. Hlavně nohy nás začaly zlobit, a to se našim schodům nelíbilo. Jak se dostanu do sklepa a do poschodí?

Všechno se musí vyřešit. Před Vánocemi v roce 2015 si pro nás přijeli dcera se zetěm a odvezli nás do jejich domova, který se pak na dlouho stal i naším domovem.

Když manžel zemřel a já jsem přestala být soběstačná, čekal na mě poslední domov, a to domov pro seniory na Chvalkově. Jsem tu již několik měsíců a moc se mi tu líbí. Sestřičky a všichni zaměstnanci se o nás vzorně starají, je tu krásné prostředí, máme se tu dobře. Ani my, co tu bydlíme, si neubližujeme, ale když je třeba, tak si navzájem pomáháme.

DS Dobrá Voda, pracoviště Chvalkov
*Marie Vašíčková, *1932*

Poděkování

Konec dobrý, všechno dobré.

Dostali jste se na konec druhého vydání sborníku literární soutěže Dobrovodské zrcadlení. Obrovské poděkování patří všem, kteří se jakkoli podíleli na tvorbě tohoto sborníku, a také těm, kteří spolupracují a organizují celou literární soutěž. Vaše nasazení, pečlivá příprava a nadšení pro literaturu vytvářejí inspirativní prostor pro tvůrčí vyjádření mnoha talentovaných autorů.

Velké díky patří naší nezávislé porotě za její čas, pozornost a fundované hodnocení jednotlivých příspěvků, jmenovitě pak Haně Hosnedlové – české novinářce, spisovatelce, cestovatelce; Mgr. Radku Gálisovi – českému novináři, spisovateli, fotografovi; Mgr. Františku Linduškoví – redaktorovi, pedagogovi českého a anglického jazyka, instruktorovi sportu, a Mgr. Kateřině Holečkové – aktivizační pracovníci, absolventce oboru bohemistiky.

Největší poděkování patří autorům jednotlivých příspěvků, bez kterých by samotná literární soutěž ani sborník nemohly vzniknout. Velmi si vážíme toho, že jste se rozhodli sdílet své texty, myšlenky a příběhy. Vaše tvorba nás obohatila, překvapila i dojala, a právě díky vám má soutěž smysl.

Nepostradatelným článkem jsou kolegové ze zúčastněných zařízení sociálních služeb, kteří šíří a podporují myšlenku naší literární soutěže. Jsou pomocníky při zaznamenávání jednotlivých příspěvků a důležitými články v komunikaci. Jmenovitě bych chtěla poděkovat Lucii Novotné, Dagmar Košinové, Kláře Mojhové, Janě Martinovské, Daně Šafránkové, Zdeňce Maškové, Libuši Zachové, Olze Vojtekové a Janu Rudolfovi.

Závěrem si dovolím poděkovat vedoucí sociálního úseku Mgr. Renatě Tetourové za víru v dobrý výsledek, odbornou konzultaci a motivaci a Jindřichu Čermákovi, který stojí za vizuální stránkou celého sborníku. Děkujeme i paní ředitelce Domova pro seniory Dobrá Voda Janě Zadražilové, která myšlenku práce s životním příběhem v různých rovinách nejen podporuje, ale také svým přístupem rozvíjí a dává prostor pro realizaci našich myšlenek. Velmi si vážíme podpory a zájmu doc. Ing. Lucie Kozlové, Ph.D., náměstkyni hejtmana, která naši literární soutěž a sborník zašlala.

Těšíme se na další ročník literární soutěže Dobrovodské zrcadlení a na další sborník plný krásných příběhů. Věříme, že zájem o literární tvorbu bude i nadále růst.

Alexandra Čečetková

Odkazy

DS Dobrá Voda pracoviště Dobrá Voda u Českých Budějovic

www.domov-dobravoda.cz

DS Dobrá Voda pracoviště Chvalkov

www.domov-dobravoda.cz/domov-pro-seniory-pracoviste-chvalkov/

DS Horní Stropnice

www.domovstropnice.cz

DPS Hvízdal, České Budějovice

www.dpshvizdal.cz

DS Chýnov pracoviště Chýnov

www.dschnov.cz

DS Chýnov pracoviště Budislav

www.dschnov.cz/ubytovani-pece-budislav

DS Máj, České Budějovice

www.ddmajcb.cz

CSS Staroměstská, České Budějovice

www.staromestska.cz

Dobrovodské zrcadlení

aktuální informace k soutěži a sborníky ke stažení ve formátu PDF:

www.domov-dobravoda.cz/dobra-voda/literarni-soutez/

Dobrovodské zrcadlení
sborník literární soutěže pro seniory
2024: Můj dům, můj hrad aneb tady jsem doma

Vydal Domov pro seniory Dobrá Voda, organizace zřizovaná Jihočeským krajem
Organizace soutěže: Alexandra Čečetková
Jazyková korektura: Anna Reismüller
Obálka, grafická úprava,
sazba z písma **Baskerville** a American Typewriter: Jindřich Čermák
Zdroj ilustračních fotografií a grafiky: pixabay.com & pexels.com
Tisk: Tiskárna & kreativní grafické studio Posekaný | posekany.cz
Dobrá Voda u Českých Budějovic 2025
www.domov-dobravoda.cz

**Publikace byla vydána pod záštitou
náměstkyně hejtmana pro sociální oblast
doc. Ing. Lucie Kozlové, Ph.D.**

Jihočeský kraj

